

Nacionālās programmas projekts
"Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības
kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai"
Līguma Nr. 2005/0001/VPD1/ESF/PIAA/05/NP/3.2.6.1/0001/0001/0154

Profesionālās izglītības iestādes kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodika

Anotācija

"Profesionālās izglītības iestādes kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodika" ir viena no sešām metodikām, kas izstrādāta nacionālās programmas projekta "Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai" ietvaros.

Metodikas mērķis ir sniegt ieteikumus:

1. Profesionālās izglītības iestādes kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem – profesionālās izglītības iestādes darbības organizēšanai, ieviešot kvalitātes vadības sistēmu profesionālās izglītības iestādē;
2. Profesionālās izglītības iestādes darbības novērtēšanai, ietverot izglītības iestādes pašvērtējuma izveides soļus, kā arī metodiku iestādes darbības ārējai novērtēšanai.

Metodikas mērķauditorija:

1. **Profesionālās izglītības iestādes** – savas darbības pilnveidošanai, sakārtošanai un kontrolēšanai, pašvērtējuma veikšanai un darbībai atbilstoši ieinteresēto pušu prasībām;
2. **Profesionālās izglītības politikas veidotājiem** – kvalitātes vadības principu ieviešanai visā profesionālās izglītības sistēmā kopumā, tai skaitā visās profesionālās izglītības iestādēs, kā to nosaka konceptuālie dokumenti;
3. **Sociālajiem un sadarbības partneriem** – lai veidotu izpratni par savu lomu, tiesībām un pienākumiem, kā arī sadarbības iespējām profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā un novērtēšanā.

Profesionālās izglītības iestādes kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas gaita balstīta uz secīgiem soļiem:

1. Kvalitātes vadības sistēmas (KVS) ieviešana profesionālās izglītības iestādē, ietverot:
 - A. Sākotnējās situācijas novērtējumu;
 - B. KVS ieviešanas modeļa sagatavošanu;
 - C. Personāla izglītošanu;
 - D. KVS praktiskās īstenošanas posmu.
2. Profesionālās izglītības iestādes darbības pašvērtēšana, nepieciešamo uzlabojumu identifikēšana;
3. Profesionālās izglītības iestādes darbības ārējā vērtēšana.

Metodikā iekļauta aprakstošā daļa, kurā ir četras nodaļas, un desmit pielikumi, kuri pamato aprakstošajā daļā sniegtos ieteikumus, kā arī piedāvā darbā praktiski izmantojamas veidlapas un darba lapas.

Saturs

Ievads	6
Normatīvā bāze, mērķis, saturs, struktūra	8
1. posms	11
2. posms	11
3. posms	11
4. posms	11
Profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes vērtēšana	12
Vērtēšanas principi	13
Vērtēšanas metodes un process	13
Kvalitātes iekšējā vērtēšana – pašvērtēšana	16
Profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes ārējā vērtēšana	19
Nobeigums	21
Izmantotie avoti	22
Terminu vārdnīca	24
Pielikumi	25

Ievads

Mūsdienu zināšanu un informācijas laikmetā, kurā izvirzīti arvien augstāki profesionālisma kritēriji un standarti, strauji pieaug profesionālās izglītības loma izglītības sistēmā. Sociālie partneri, profesionālās izglītības politikas veidotāji un izglītojamie, sabiedrība kopumā novērtē profesionālās izglītības iestāžu darbību un arvien biežāk pauž savu viedokli. Sabiedrība nosaka augstas prasības profesionālās izglītības iestāžu darbībai, un tādējādi liela nozīme ir profesionālās izglītības darbības kvalitātes nodrošināšanai, kā arī profesionālās izglītības iestāžu darbības kvalitātes objektīvai un vispusīgai novērtēšanai. Prakse apliecina, ka profesionālās izglītības iestādes darbības rezultāts arvien vairāk tiek vērtēts pēc starptautiski salīdzināmiem standartiem. Pašreiz šāda prakse ieviesta gan augstākajā, gan vispārējā izglītībā.

Kam nepieciešama kvalitātes vadība izglītībā?

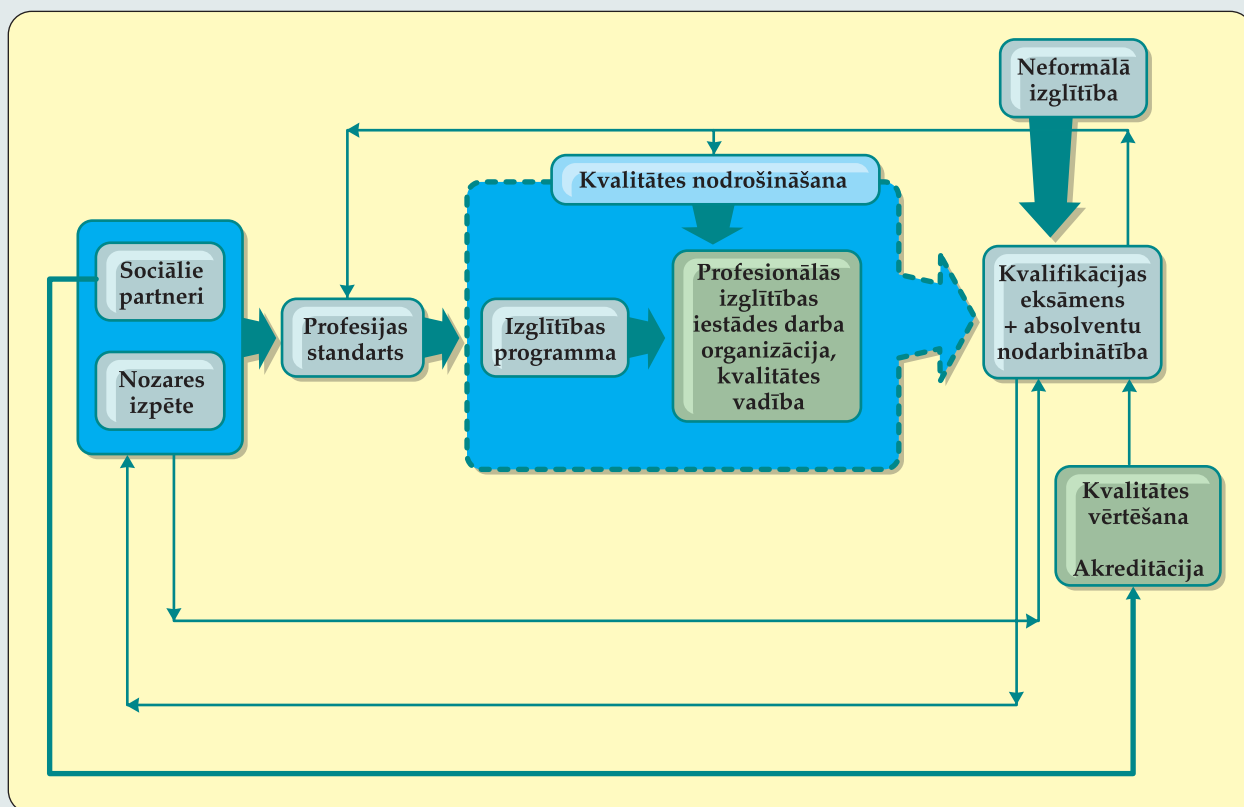
1. **Profesionālās izglītības iestādēm**, lai pilnveidotu un sakārtotu savu darbību, to kontrolētu, veiktu pašvērtēšanu un darbotos atbilstoši ieinteresēto pušu prasībām;
2. **Profesionālās izglītības politikas veidotājiem**, lai ieviestu kvalitātes vadības principus visā profesionālās izglītības sistēmā kopumā, tai skaitā visās profesionālās izglītības iestādēs, kā to nosaka konceptuālie dokumenti;
3. **Sociālajiem un sadarbības partneriem**, lai veidotu izpratni par savu lomu, tiesībām un pienākumiem, kā arī par sadarbības iespējām profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā un novērtēšanā.

Kvalitātes vadība paredz iespēju mērit procesa rezultātu pēc noteiktiem kritērijiem un ietekmēt procesu jebkuru noviržu vai neatbilstību gadījumā. Kvalitātes vadība jāsaprot visplašākajā nozīmē un "mērījumi" šajā gadījumā var būt kvalitātes auditi, sertifikācija, akreditācija, inspicēšana, pašvērtējums vai atsauksmes no klientiem – izglītojamajiem, darba devējiem un profesionāļiem (sociālajiem partneriem). Šādā izpratnē mērot procesa parametrus, var sekot tā attīstībai un ietekmēt virzību.

Kvalitātes vadības sistēma (turpmāk KVS) ir organizatoriska struktūra, procedūras, procesi un resursi kvalitātes pārvaldības ieviešanai.

Lai sasniegtu Profesionālās izglītības attīstības pamatnostādnēs 2007.–2013. gadam noteikto standartu profesionālās izglītības iestādes kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas jautājumos, nacionālās programmas projekta "Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai" otrā darba virziena "Profesionālās izglītības iestāžu kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodika" darba grupai tika izvirzīts mērķis – izstrādāt profesionālās izglītības iestāžu kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodiku, paredzot sociālo partneru (nozaru pārstāvju) iesaisti profesionālās izglītības iestādes darbības vērtēšanā un priekšlikumu izstrādē.

Profesionālajā izglītībā līdz šim nebija izstrādāta vienota profesionālās izglītības iestāžu darbības kvalitātes novērtēšanas sistēma. Izvērtējot informāciju par kvalitātes vadības sistēmām, darba grupa piedāvā ieviest profesionālās izglītības iestādēs optimālo kvalitātes vadības modeli, kas izveidots, pamatojoties uz starptautiski atzītu un praksē (arī vairāku Eiropas valstu profesionālās izglītības iestādēs) īstenotu, proti, CAF (*Common Assessment Framework*), modeli.

1. attēls. Kvalitātes nodrošināšana un novērtēšana profesionālajā izglītībā.

Profesionālās izglītības iestāžu darbības kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodika, tās teorētiskais pamatojums un aprobācijas izstrāde tika pamatota uz šādu dokumentu izpētes rezultātiem:

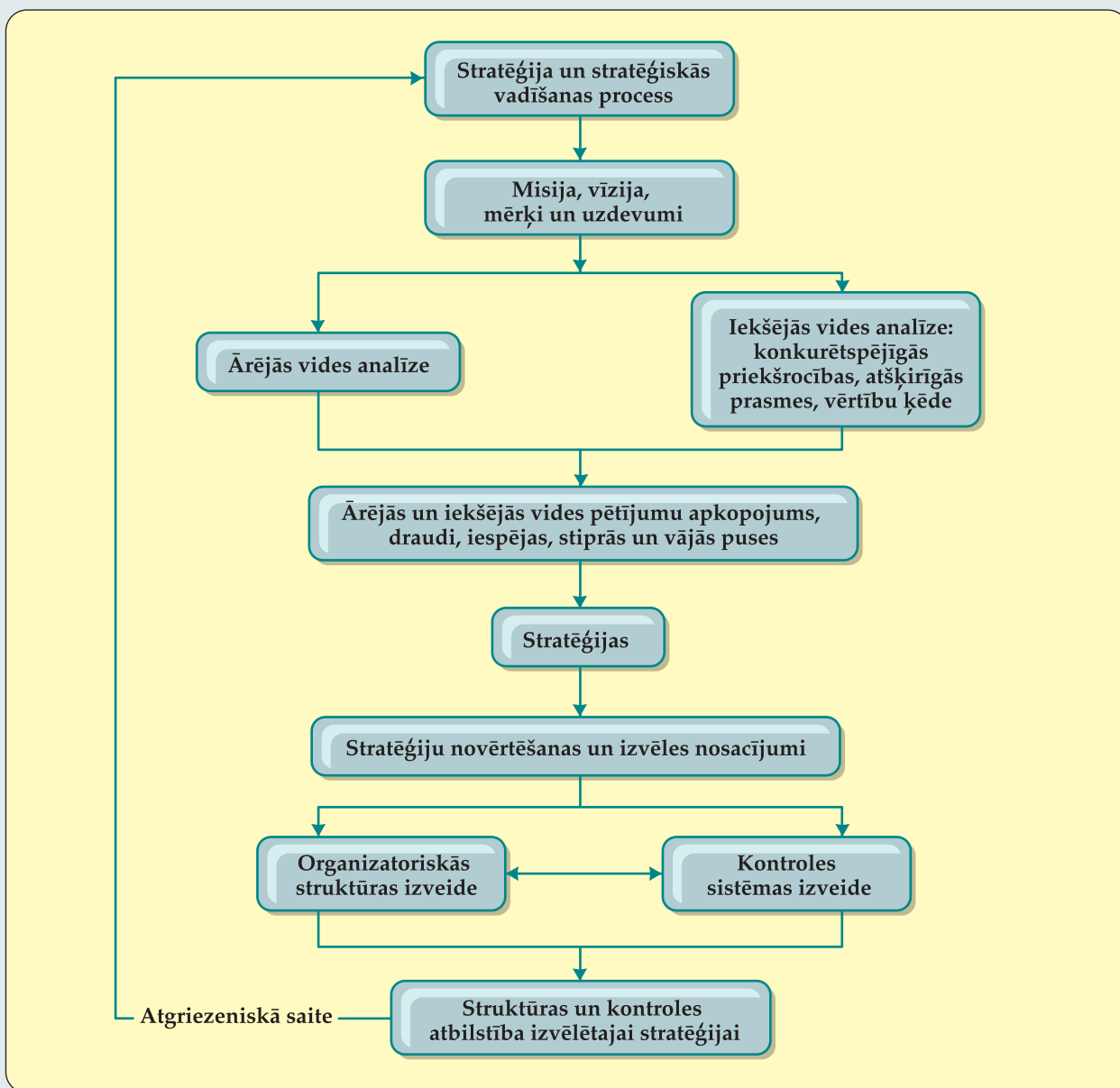
- LR Saeimas apstiprinātais ilgtermiņa dokuments "Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā";
- Normatīvie akti: starptautiskie, ārējie un profesionālās izglītības sistēmā lietotie iekšējie normatīvie akti;
- Starptautisko organizāciju – CEDEFOP – *European Centre for the Development of Vocational Training* un OECD – *Organisation for Economic Co-operation and Development* – indikatori profesionālās izglītības kvalitātei;
- LR Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Profesionālās izglītības sistēmas attīstības projekta "Skolu vērtēšanas komponents" materiāli un rezultāti;
- Starptautiskās skolu vērtēšanas inspekciju organizācijas (Īrija) publikācijas un darba pieredze;
- Starptautiski pazīstamās kvalitātes vadības sistēmas (ISO, TQM, EFQM, CAF – skatīt 3. pielikumā);
- Kvalitātes jautājumi pedagogijas un skolvadības literatūrā u.c., pieredzes materiāli un dokumenti.

Normatīvā bāze, mērķis, saturs, struktūra

Latvijā radītas un tiek valstiski vadītas vairākas profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas:

- Profesionālās izglītības iestāžu un programmu akreditācija;
- Profesionālās izglītības iestāžu direktoru atestācija;
- Izglītības valsts inspekcija;
- Profesiju standarti;
- Ieviesti vispārizglītojošo mācību priekšmetu standarti;
- Izveidota centralizētās eksaminācijas sistēma vispārizglītojošo un profesionālās kvalifikācijas eksāmenu kārtošanai utt.

Profesionālās izglītības iestādes darba organizēšanā jāizmanto organizācijas stratēģiskās vadīšanas principus.

2. attēls. Stratēģiskās vadīšanas struktūra.

Pirms mērķtiecīga kvalitātes nodrošināšanas un vērtēšanas procesa uzsākšanas jāiepazīstas ar dokumentiem, kas reglamentē prasības profesionālās izglītības kvalitātei, un tikai pēc tam var plānot konkrētas darbības.

Kvalitātes nodrošināšanu un novērtēšanu profesionālajā izglītībā kā prioritāti izvirza gan starptautiskie dokumenti (Kopenhāgenas deklarācija, 2002), gan nacionālie dokumenti (Profesionālās izglītības attīstības koncepcija 2002.–2005. gadam un Profesionālās izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam). Šajos dokumentos uzsvērta nepieciešamība ieviest profesionālajā izglītībā kvalitātes vadības sistēmu – kvalitātes nodrošināšanu un novērtēšanu.

Profesionālās izglītības iestāžu kvalitātes nodrošināšanas sistēmu nosaka un regulē vairāki normatīvie akti:

Starptautiskie:

- Kopenhāgenas deklarācija (2002).

Nacionālie:

- Izglītības likums;
- Profesionālās izglītības likums;
- MK 2005. gada 16. augusta noteikumi Nr. 613 "Kārtība, kādā akreditē profesionālās izglītības programmas, profesionālās izglītības iestādes un eksaminācijas centrus un atestē profesionālās izglītības mācību iestāžu vadītājus".

21. gadsimtā rodas arvien jaunas vajadzības, vēlmes, tendences. Mainās prasības, ko izvirzām profesionālās izglītības kvalitātei, tomēr "kvalitātes" jēdziens ir nemainīgs un konstants. Pati prasība pēc "kvalitātes" ir nemainīga.

Taču reālā situācija liecina, ka problēmas profesionālās izglītības sistēmā saglabājas un to risināšanai jāpiedāvā progresīvākas metodes, Eiropas pieredze (skatīt 1. pielikumā).

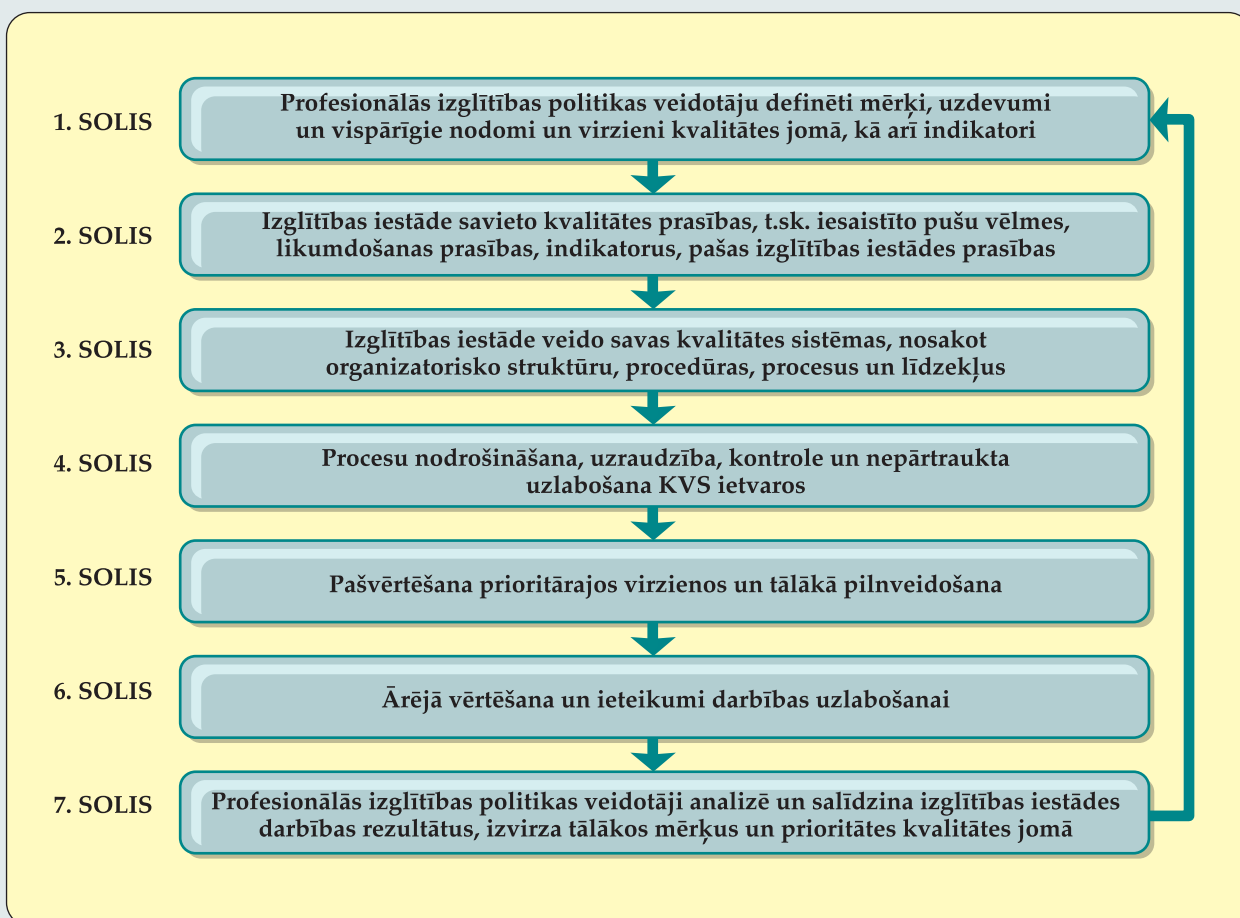
Jādomā par vairāku problēmu nekavējošu risināšanu:

- Izglītojamo sekmības līmenis krītas;
- Nodarbību apmeklētība ir neapmierinoša;
- Jauno profesionālo izglītības programmu ieviešana apgrūtināta (trūkst kvalificētu pedagogu, nepietiekama materiāli tehniskā bāze);
- Darba devēju neapmierinātība ar absolventu prasmju un profesionālo kompetenču līmeni;
- Prakses vietu nodrošinājums neatbilstoši jaunajai tehnoloģijai;
- Ne vienmēr notiek profesionālās izglītības procesa nepārtraukta pilnveidošana, izmantojot iepriekšējā perioda analīzes materiālus un auditu rezultātus, utt.

Izglītības attīstības koncepcija piedāvā kvalitātes vadības sistēmu ieviešanu un attīstīšanu, t.sk. valstī tiek veidota uz kvalitātes izvērtēšanas rezultātiem balstīta profesionālās izglītības politika.

Profesionālās izglītības politikas veidotāji izstrādā kvalitātes nodrošināšanas sistēmas politiku, nosakot profesionālās izglītības kvalitātes politikas īstenošanas mērķus, indikatorus. Profesionālās izglītības politikas veidotāju primārais uzdevums ir kvalitātes politikas nodrošināšana un attīstība. Kvalitāti veido kopēji centieni, kvalitātes politika kopīgi ar sociālajiem partneriem jāizvērtē, jāattīsta. Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas politikas saturā jāiekļauj nepārtrauktas pilnveidošanās princips.

Kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodika piedāvā šādu kvalitātes nodrošināšanas pasākumu secību:

3. attēls. Kvalitātes nodrošināšanas un vērtēšanas pasākumu secība.

Svarīgi, lai profesionālās izglītības politikas veidotāji definētu kvalitātes politikas mērķus, uzdevumus un vispārējos nodomus kvalitātes jomā, noteiktu indikatorus kvalitātes līmeņa mērīšanai. Eiropas valstu pieredze ir ļoti dažāda. Ir 10 ES izglītības kvalitātes vērtēšanas indikatori, taču katra valsts nosaka savus kritērijus vai indikatorus procesu un rezultātu detalizētai, salīdzinošai izpētei.

Šeit piedāvātā pieeja kvalitātei varētu tikt klasificēta kā atbilstība mērķim, konkrēti:

- Profesionālās izglītības kvalitātes prasības ir definējamas saistībā ar konkrētiem profesionālās izglītības mērķiem;
- Visērtāk mērķus definēt atsevišķu profesionālās izglītības iestāžu, struktūrvienību vai profesionālās izglītības programmu līmenī, ņemot vērā valsts jeb nacionālo kontekstu;
- Kvalitātes vadības sistēmas uzdevums ir veidot pamatu, kas nodrošinātu, lai vadības process notiktu, izmantojot vienu un to pašu informāciju un metodes, un process tiktu konsekventi kontrolēts;
- Kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēma ir vadības procesa pamats. Kvalitātes sistēmas pamatmērķis ir kvalitātes procesu nepārtraukta vadība, kas savukārt ir organizācijas spēju un resursu verifikācija un koordinācija, organizācijas darba efektivitātes pastāvīga paaugstināšana, klientu vai citu iesaistīto pušu vajadzību apmierinātības veicināšana;
- Pirms kvalitātes sistēmas izstrādes un ieviešanas, vispirms organizācijas vadībai un vēlāk visiem profesionālās izglītības iestādes darbiniekiem, skaidri jāsaprot, ka kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēmas ieviešana nav ne īslaicīga aktivitāte, ne arī īslaicīgs process.

Kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēmas izstrādi un ieviešanu atbilstoši funkcionāliem mērķiem un attīstības pakāpēm ir racionāli apvienot četros posmos. Profesionālās izglītības iestādes vadība koordinē šo posmu norisi.

1. POSMS

Sākotnējās situācijas novērtējums. Sākotnējā iekšējā audita laikā:

- Veic personāla aptaujas, nosakot izpratnes līmeni par KVS un tās mērķiem;
- Identificē nepieciešamo personāla izglītības līmeni;
- Izvērtē iespējamus kandidātus iekšējā audita veikšanai;
- Novērtē personāla motivācijas līmeni.

2. POSMS

Sagatavo KVS ieviešanas modeli:

- Izvēlas un pamato konkrētu kvalitātes sistēmas modeli;
- Augstākās vadības līmenī nosaka kvalitātes politiku;
- Izveido KVS vispārējās struktūras;
- Nosaka darbības mērķus un īstenošanas stratēģiju;
- Nosaka nepieciešamos uzlabojumus;
- Nosaka nepieciešamās personāla izglītības saturu.

3. POSMS

Veic personāla izglītošanu par:

- Kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipiem;
- KVS standartiem;
- Dokumentēšanu;
- Likumdošanas prasībām.

Precizē organizatorisko struktūru un atbildības sadalījumu:

- Definē kvalitātes politiku, kvalitātes nodrošināšanas pasākumus, atbildīgos;
- Izveido dokumentētu darba procedūru aprakstu;
- Dokumentē iekšējos procesus, atbildības sadalījumu, informācijas apriti un vadības mehānismus.

4. POSMS

KVS praktiskās īstenošanas posms:

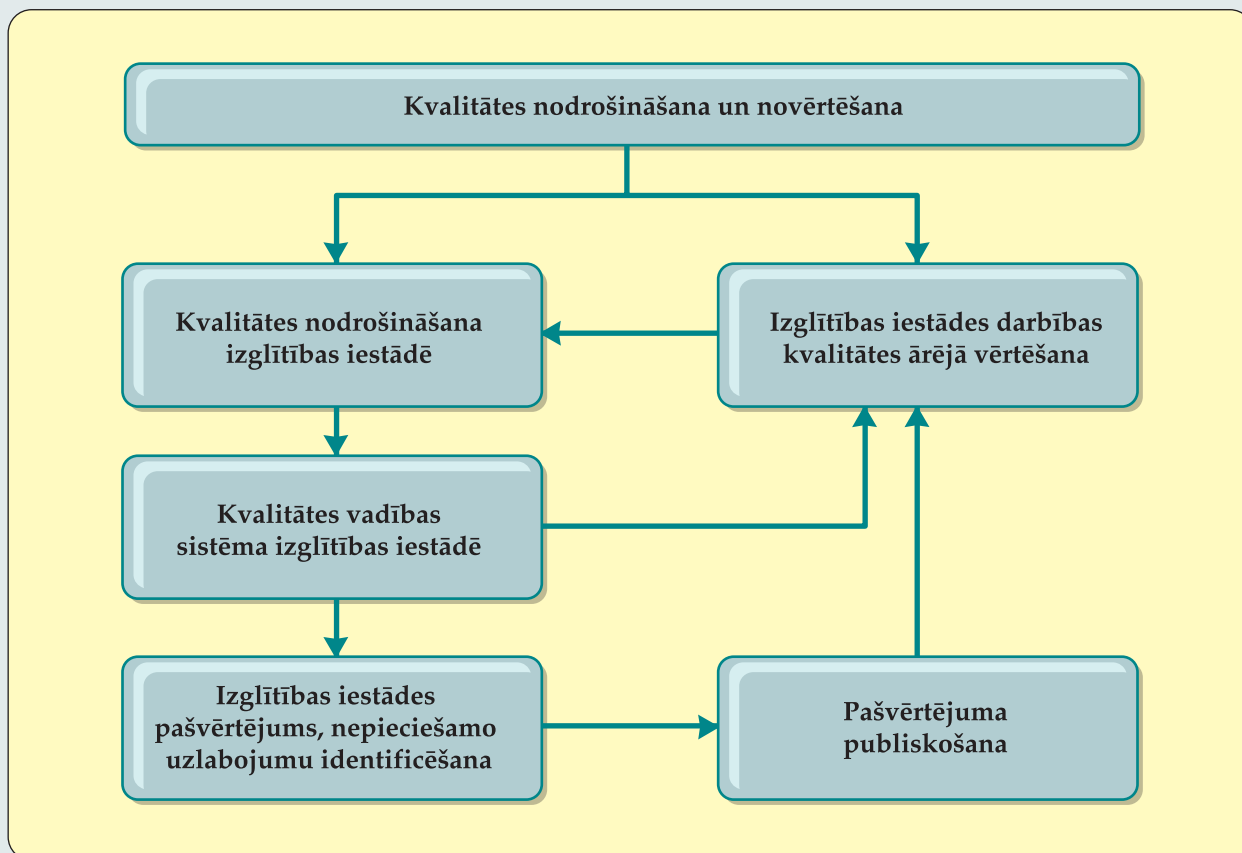
- Darba procesa norise atbilstoši apstiprinātai dokumentācijai;
- Vadības un iekšējā audita pārraudzība un analīze;
- Korekcijas veikšana un uzlabojumu ieviešana.

Pasaulē izplatītas un populāras vairākas kvalitātes vadības sistēmas.

Pēc dažādu modeļu analīzes profesionālās izglītības iestādēm tiek piedāvāts KVS modelis, balstīts uz CAF (*Common Assessment Framework model*) sistēmu (skatīt 3. pielikumā).

Profesionālās izglītības iestādes kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas process veidojas no divām daļām – kvalitātes nodrošināšana profesionālās izglītības iestādē un kvalitātes novērtēšana, kuru veic ārējie vērtētāji, pamatojoties uz profesionālās izglītības iestādes pašvērtējumu. Kvalitātes nodrošināšanas procesā tiek iesaistīti profesionālās izglītības iestādes sadarbības partneri, bet novērtēšanā gan sadarbības, gan sociālie partneri. Sociālo partneru un

profesionālās izglītības iestādes sadarbības partneru līdzdalība ir vēlama ne tikai kā atsevišķi sadarbības pasākumi, bet kā noteikta dažādu aktivitāšu sistēma visa mācību gada laikā (skatīt 4. pielikumā).

4. attēls. Kvalitātes nodrošināšana un novērtēšana profesionālās izglītības iestādē.

Profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes vērtēšana

Viens no ikvienas darbības vai procesa kvalitātes nodrošināšanas galvenajiem mehānismiem ir vērtēšana. **Vērtēšana** ir nepārtraukts ciklisks process, kura jēga ir kādas darbības vai procesa kvalitātes pilnveide. Tātad, ja runājam par profesionālās izglītības iestādes darbības vērtēšanu, tad šī procesa **mērķis** ir *pilnveidot profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitāti un nodrošināt tās attīstību*.

Šī mērķa sasniegšana iespējama, ja vērtēšanas gaitā tiek veikti šādi **uzdevumi**:

- 1. Konkrētu faktu –** parādību, rezultātu – **konstatācija un apkopojums.**
- 2. Savākto faktu analīze un interpretācija.** Fakti tiek salīdzināti ar normām un prasībām, analizēta to atbilstība profesionālās izglītības iestādes mērķiem un uzdevumiem; tiek noskaidrota un analizēta attīstošo un bremzējošo faktoru ietekme uz profesionālās izglītības iestādes darbību.
- 3. Turpmākās darbības plānošana.** Tiek veidots profesionālās izglītības iestādes attīstības pārmaiņu un inovāciju plāns.

Vērtēšanas principi

Lai profesionālās izglītības iestādes vērtēšana sasniegtu mērķi un iestādes darbiniekiem nekļūtu par apgrūtināšu procedūru, kas aizņem daudz laika un novērš no ikdienas darba, ir svarīgi to pareizi organizēt. Tas nozīmē, ka, veicot vērtēšanu, jāievēro vērtēšanas **pamatprincipi**:

- 1. Vērtēšanai jābūt plānotai un sistemātiskai.** Daudzveidīgie vērtēšanas pasākumi veicami noteiktā, iepriekš plānotā secībā. Vērtēšanai jābūt regulārai, lai savlaicīgi konstatētu un novērstu identificētās problēmas.
- 2. Vērtēšanai jābūt godīgai un objektīvai, visaptverošai, sabalansētai un rezultatīvai.** Vērtēšanas gaitā jāiegūst optimāla, objektīva informācija, kas vispusīgi atspoguļo visu profesionālās izglītības iestādes darbību. Iegūtā informācija kalpo kā reāls pierādījums profesionālās izglītības iestādes darbībai.
- 3. Iegūtie fakti jāanalizē kopsakarībās.** Informācija ne tikai jāiegūst un jāapkopo, bet arī jāanalizē saistībā ar iestādes misiju, mērķiem un uzdevumiem.
- 4. Vērtēšanai jābūt profesionālai.** Ekspertiem, kuri veic vērtēšanu, jābūt labi sagatavotiem, kompetentiem. Vērtēšanā jāiekļauj ne tikai profesionālās izglītības iestādes vadība, bet arī pedagogi, izglītojamie, sociālie un sadarbības partneri.
- 5. Vērtēšanai jābūt mērķtiecīgai.** Jāizvirza konkrēts un pamatots vērtēšanas mērķis, jānosaka vērtēšanas saturs, jāizvēlas optimālas informācijas ieguves, apstrādes un analīzes metodes un termiņi.

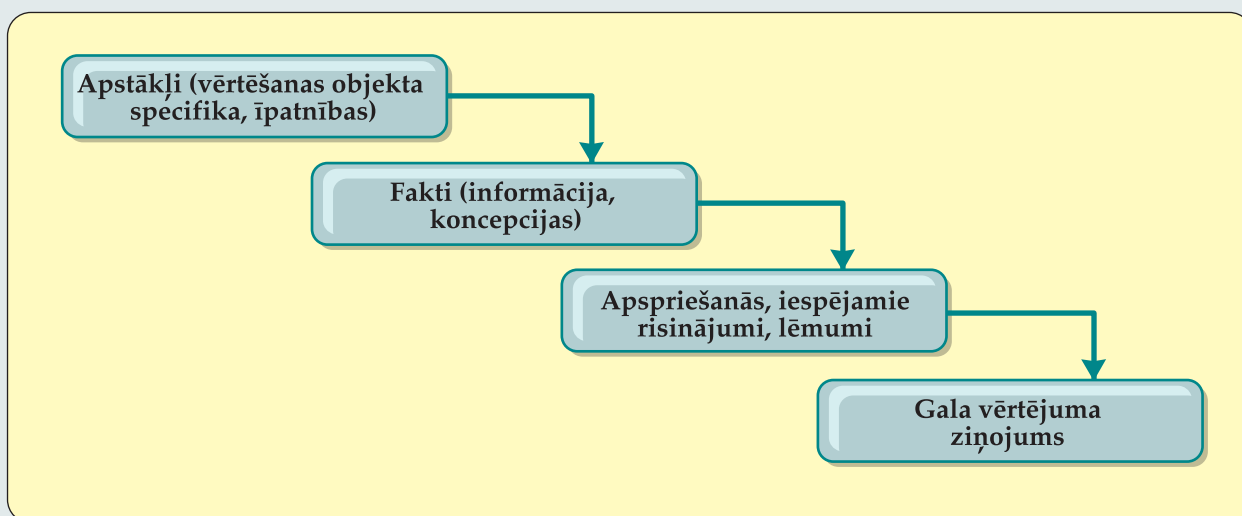
Vērtēšanas metodes un process

Atbilstoši izvirzītajam mērķim vērtētāji izvēlas optimālu metožu komplektu. Metožu izvēli ietekmē:

- Vērtēšanas objekts;
- Profesionālās izglītības iestādes specifika un īpatnības;
- Pieejamais sākotnējās informācijas apjoms;
- Vērtētāju prasmes un iepriekšējā pieredze.

Eksperti pieņem lēmumus, ievērojot šādu darbu secību:

- Apzina faktus, pārbauda informāciju, koncepcijas un iegūtos faktus;
- Apspriež un izvēlas iespējamus risinājumus, balstoties uz faktiem;
- Lemj par iegūtā fakta iespaidu uz profesionālās izglītības iestādes darba kvalitāti. Iegūst faktus, informāciju, izskata koncepcijas un veic iegūtā materiāla pārbaudi.

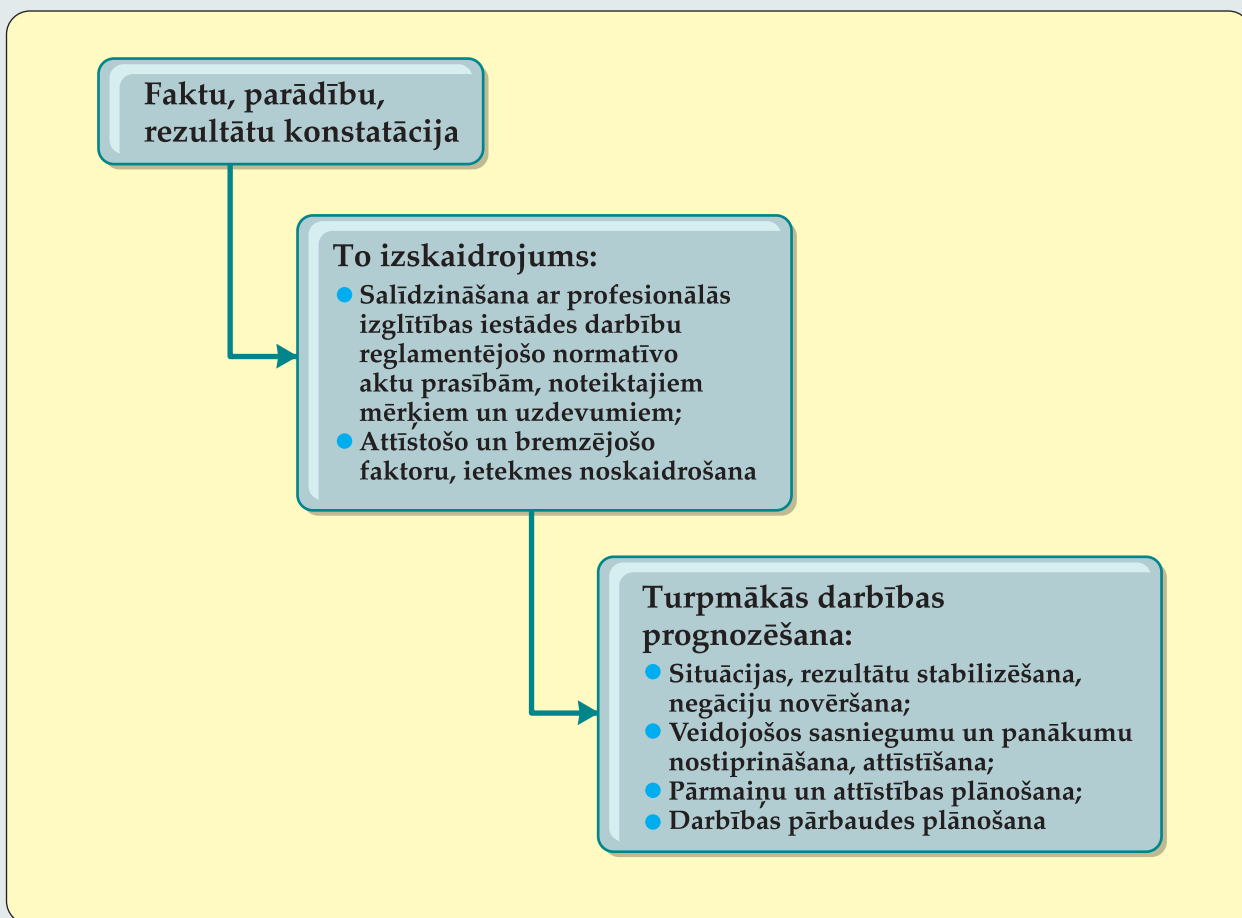
5. attēls. Gala vērtējuma ziņojuma veidošanas gaita.

Katrs nākamais līmenis balstās uz iepriekšējo. Ārējās vērtēšanas rezultāti izpaužas lēmumos, kas, savukārt, balstīti uz faktiem. Ja fakti ir droši, arī lēmums būs drošs. Ja lēmumi ir droši, arī gala vērtējums būs drošs.

Informācijas iegūšanas metodes:

- Anketēšana tiek izmantota, lai aptaujātu pēc iespējas lielāku auditoriju;
- Intervija tiek izmantota, lai noskaidrotu ne tikai faktus, bet arī to ietekmi;
- Pārrunas parasti izmanto, lai iegūtu sākotnējo priekšstatu par kādu procesu vai notikumu, noskaidrotu viedokli;
- Novērojumi tiek izmantoti, lai iegūtu tiešu, nepastarpinātu informāciju par dažādu procesu norisēm;
- Dokumentu analīze dod iespēju iegūt datus un faktus par jau notikušām aktivitātēm.

Profesionālās izglītības iestādes vērtēšanas process balstās uz informācijas iegūšanu, tās analīzi un turpmākās darbības prognozēšanu.

6. attēls. Profesionālās izglītības iestādes darbības vērtēšanas process.

Vērtēšana ir pilnvērtīga tikai tad, ja tā sastāv no pašvērtēšanas un ārējās vērtēšanas. Ārējā un iekšējā vērtēšana (pašvērtēšana) ir savstarpēji saistīti procesi:

- Iekšējo vērtēšanu jeb pašvērtēšanu organizē profesionālās izglītības iestāde;
- Ārējo vērtēšanu organizē atbildīgā institūcija.

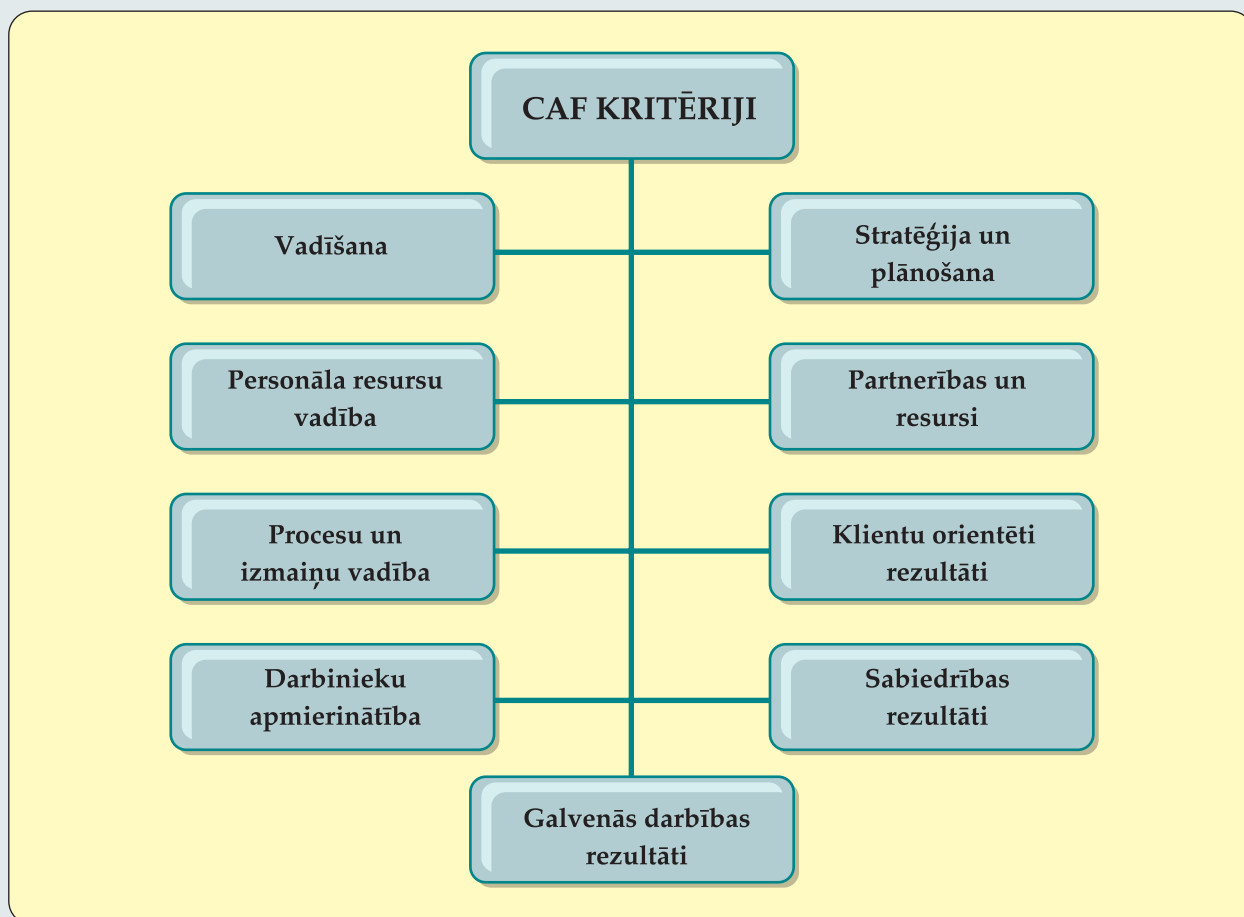
Katram no šiem posmiem ir savs mērķis un uzdevumi, kuru īstenošana paredz vairākus secīgus etapus jeb soļus.

Īpaša vērība pievēršama tam, lai visas vērtēšanā iesaistītās puses izmantotu vienus un tos pašus kvalitātes kritērijus un to rādītājus. Galvenie profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitāti raksturojošie kritēriji saskaņā ar CAF kvalitātes vadības modeli ir:

1. Profesionālās izglītības iestādes vadīšana.
2. Profesionālās izglītības iestādes attīstības stratēģija un plānošana.
3. Personāla resursu vadība.
4. Partnerības un resursi.
5. Attīstības vadība (procesu un izmaiņu vadība).
6. Uz klientu orientēti rezultāti.
7. Darbinieku apmierinātība.
8. Sabiedrības rezultāti.
9. Profesionālās izglītības iestādes darbības galvenie rezultāti.

CAF modeļa izmantošana nodrošina:

- Vērtējumu, kas pamatots ar konkrētiem pierādījumiem;
- Līdzekli, lai sasniegtu darbības konsekvenci un identificētu uzlabojamās jomas;
- Vienotus profesionālās izglītības iestādes darba novērtēšanas principus Eiropā;
- Paņēmienu, kā novērtēt iestādes darba uzlabojumus noteiktā laika periodā, veicot atkārtotu pašvērtējumu;
- Līdzekli, lai noteiktu visaktuālākās jomas, kurās uzlabojumi ir kritiski nepieciešami.

7. attēls. CAF modeļa kritēriji.

Kvalitātes iekšējā vērtēšana – pašvērtēšana

Profesionālās izglītības iestādes iekšējā vērtēšana dod iespēju iestādes kolektīvam pēc būtības izvērtēt savu darbību un tās rezultātus, kā arī ieraudzīt iestādes turpmākās attīstības virzienus un iespējas un darbības kvalitātes pilnveides perspektīvu.

Profesionālās izglītības iestādes iekšējā vērtēšana ir ikgadējs, sistemātisks process, nepieciešamības gadījumā aktualizējot informāciju.

Iekšējās vērtēšanas mērķi un uzdevumi:

- Novērtēt profesionālās izglītības iestādes darbības atbilstību normatīvajiem aktiem;
- Noteikt mācību procesā piedāvātās profesionālās izglītības kvalitāti un tās atbilstību darba tirgus prasībām;
- Novērtēt profesionālās izglītības iestādes darba organizāciju;
- izvērtēt sasniegto rezultātu atbilstību iepriekšējā periodā izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem;
- Plānot profesionālās izglītības iestādes darba pilnveidi, attīstību, rezultātu stabilizēšanu;
- Pārliecināt profesionālās izglītības iestādes klientus par īstenojamās profesionālās izglītības kvalitāti.

Profesionālās izglītības iestādes iekšējās vērtēšanas organizēšanā un norisē jāievēro šādi soļi:

1. tabula

Iekšējās vērtēšanas process

Solis	Mērķis	Uzdevums	Veicamās darbības
1. Plānošana	Nodrošināt kvalitatīvu vērtēšanas procesa gaitu	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidot darbotiespējīgu darba grupu; • Izvēlēties atbilstošas informācijas ieguves metodes 	<ul style="list-style-type: none"> • Profesionālās izglītības iestādes vadītājs organizē vadības sanākumi, lai informētu par pašvērtēšanas procesa uzsākšanu; • Tiek norikota par pašvērtēšanu atbildīgā persona; • Atbildīgā persona izveido vērtēšanas plānu un sagatavo CAF modeļa vērtēšanas veidlapu (skatīt 5. pielikumā); • Tiek izveidota darba grupa vērtēšanas veikšanai. Darba grupā tiek iekļauti profesionālās izglītības iestādes vadības, galveno struktūrvienību, izglītojamo un sociālo/sadarbības partneru pārstāvji; • Darba grupas dalībnieki savā starpā sadala funkcijas un darba uzdevumus; • Darba grupa iepazīstina visus darbiniekus un izglītojamos ar pašvērtējuma mērķiem un uzdevumiem, nepieciešamību, norisi
2. Informācijas ieguve	Iegūt informāciju, kas vispusīgi atspoguļo iestādes darbību	<ul style="list-style-type: none"> • Izvēlēties optimālas datu ieguves metodes; • Iegūt nepieciešamo informāciju 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiek noteikts, kāda informācija nepieciešama; • Darba grupas dalībnieki izvēlas optimālākās informācijas iegūšanas metodes; • Darba grupa izveido nepieciešamos informācijas ieguves materiālus (aptaujas anketas, interviju jautājumus u.c.); • Informācijas ieguves process

Solis	Mērķis	Uzdevums	Veicamās darbības
3. Informācijas apkopošana un analīze	Izanalizēt savāktu informāciju atbilstoši CAF modeļa kritērijiem	<ul style="list-style-type: none"> Veikt kvalitatīvo un kvantitatīvo informācijas analīzi un interpretāciju 	<ul style="list-style-type: none"> Eksperti veic detalizētu kritēriju izpēti, vērtēšanu un aizpilda vērtēšanas veidlapu (skatīt 5. pielikuma); Darba grupa apkopo iegūto informāciju un formulē secinājumus un priekšlikumus par katru no CAF vērtēšanas kritērijiem (skatīt 6. pielikuma); Ja nepieciešams, tiek vākti un apkopoti trūkstošie dati
4. Pašvērtējuma ziņojuma sagatavošana	Izveidot un noformēt pašvērtējuma ziņojumu	<ul style="list-style-type: none"> Uzrakstīt un noformēt pašvērtējuma ziņojumu; Iesniegt pašvērtējuma ziņojumu publiskai vērtēšanai 	<ul style="list-style-type: none"> Darba grupa apkopoto informāciju iekļauj pašvērtējuma ziņojumā (skatīt 8. pielikuma); Profesionālās izglītības iestādes vadība iepazīstina kolektīvu ar rezultātiem, publisko pašvērtējumu
5. Turpmākās darbības plānošana	Izveidot profesionālās izglītības iestādes perspektīvās attīstības plānu	<ul style="list-style-type: none"> Noteikt iestādes attīstības virzienus, resursus; Izstrādāt profesionālās izglītības iestādes attīstības plānu 	<ul style="list-style-type: none"> Darba grupa identificē profesionālās izglītības iestādes attīstības vajadzības; Darba grupa rekomendē vadībai profesionālās izglītības iestādes attīstības virzienus; Vadība izstrādā iestādes attīstības plānu; Vadība iepazīstina kolektīvu ar attīstības plānu

Tā kā profesionālās izglītības iestāde veic noteiktu sabiedrības pasūtījumu, ir nepieciešama regulāra atskaite. Pašvērtējuma ziņojums arī ir šī atskaite.

Pašvērtējuma ziņojuma struktūra:

Vispārējs profesionālās izglītības iestādes raksturojums	Īsa informācija par izglītības iestādes atrašanās vietu, īstenojamām profesionālās izglītības programmām, izglītojamo skaitu, pedagogu sastāvu, īpašiem piedāvājumiem, profesionālās izglītības iestādes vidi, budžeta plānojumu un izlietojumu
Profesionālās izglītības iestādes darbības pamatmērķi	Detalizēti formulēti profesionālās izglītības iestādes mērķi
Iepriekšējā vērtēšanas periodā konstatēto vājo pušu novēršanas pasākumu rezultāti	Konkrēti sasniegumi, kurus ir izdevies īstenot, ievērojot iepriekšējā mācību gada prioritātes
Izglītības procesa rezultāti	Profesionālās kvalifikācijas eksāmenu rezultāti, to dinamika
Audzinašanas darba rezultāti	Audzinašanas darbs, tajā skaitā profesionālās orientācijas un adaptācijas pasākumi, izglītojamo Līdzpārvaldes darbs, profesionālās izglītības iestādes reklāma

Absolventu nodarbinātība, darba devēju atsauksmes	Sadarbības mehānismi, atsauksmju datu bāze, absolventu nodarbinātības pētījumi vairāku gadu garumā
Sadarbība ar darba tirgu profesionālās izglītības procesa un rezultāta nodrošināšanā, atgriezeniskās saites veidošana	Sadarbības mehānismi, rezultāti
Institucionālās un reģionālās attiecības	Sadarbība ar pašvaldībām, citu nozares institūciju pārstāvniecību
Starptautiskā sadarbība	Dalība starptautiskos projektos, starptautiska sertifikācija u.c. rezultāti
Iekšējās kvalitātes vadības sistēma, tās pamatjomu izvērtējums	9 pamatjomas – profesionālās izglītības kvalitātes vadības sistēmas apraksts, izveides rezultāti, uz pasūtītāju orientētas stratēģijas izstrāde un rezultāti, personāla resursu vadība, sadarbība ar partneriem, ārējo resursu izmantošana savas iekšpolitikas īstenošanai, procesu un izmaiņu vadības kvalitāte, klientu un darbinieku apmierinātības nodrošināšana, profesionālās izglītības iestādes darba rezultātu ietekme uz sabiedrību, profesionālās izglītības iestādes galvenās darbības rezultāti
Apgalvojumu pamatojuma iegūšanas metodes	Profesionālās izglītības iestādes dati, aptaujas, anketēšana

Detalizētu pašvērtējuma struktūru skatīt 8. pielikumā.

Pašvērtējuma ziņojumam jāpierāda ārējās vērtēšanas institūcijas pārstāvjiem, ka pašvērtējuma ziņojums:

- Aptver visas profesionālās izglītības iestādes darbības jomas;
- To sagatavojusi darba grupa, kuras sastāvā ir iestādes dažādu struktūrvienību pārstāvji un sociālo partneru vai sadarbības partneru pārstāvji;
- Parāda iestādes stiprās un vājās puses;
- Parāda profesionālās izglītības iestādes progresu atskaites periodā;
- Parāda profesionālās izglītības iestādes darbību tās mērķu īstenošanā;
- Parāda, ka iestādes darbā respektēti iepriekšējā vērtēšanas periodā izteiktie ieteikumi;
- Pierāda ziņojuma sistemātiskumu un ticamību;
- Pierāda ziņojuma publicitāti un pieejamību.

Savukārt **ārējā vērtēšana** palīdz nodrošināt objektivitāti un kritiskumu pašvērtējumā. Turklāt, nereti kompetenti, profesionāli eksperti, kuri veic ārējo vērtēšanu, var norādīt vai iezīmēt kvalitātes pilnveides iespējas un virzienus, kuriem paši iestādes darbinieki kādu iemeslu dēļ nav pievērsuši pietiekamu uzmanību.

Profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes ārējā vērtēšana

Ārējā vērtēšana nodrošina neatkarīgu, objektīvu, kvalitatīvu novērtējumu visās profesionālās izglītības iestādes darbības jomās. Tā ir iespēja popularizēt profesionālās izglītības iestādes sasniegumus un darba pieredzi.

Ārējās vērtēšanas **mērķi un uzdevumi:**

- Novērtēt profesionālās izglītības iestādes darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām;
- Novērtēt profesionālās izglītības iestādes darba organizāciju;
- Novērtēt profesionālās izglītības iestādes darbības atbilstību kvalitātes kritērijiem (skatīt 6. pielikumā);
- Izteikt priekšlikumus profesionālās izglītības iestādes darba pilnveidošanai;
- Izvērtēt profesionālās izglītības programmu īstenošanas nodrošinājuma atbilstību darba tirgus prasībām;
- Izstrādāt priekšlikumus profesionālās izglītības politikas pilnveidei.

Profesionālās izglītības iestādes ārējā vērtēšanā var izšķirt trīs posmus:

1. Vērtēšanas sagatavošana.
2. Vērtēšanas norise.
3. Vērtēšanas noslēgums.

2. tabula

Profesionālās izglītības iestādes ārējās vērtēšanas soļi

Solis	Mērķis	Uzdevums	Veicamās darbības
1. Vērtēšanas sagatavošana	Nodrošināt pilnvērtīgu profesionālās izglītības iestādes darbības vērtēšanu	<ul style="list-style-type: none"> ● Iepazīties ar profesionālās izglītības iestādes pašvērtējuma ziņojumu; ● Identificēt visus nepieciešamos materiālus 	<ul style="list-style-type: none"> ● Tiek izveidota un apstiprināta vērtēšanas (ekspertu) komisija (turpmāk – komisija) un nozīmēts komisijas vadītājs; ● Komisijas vadītājs sasauc ekspertu sanāksmi darba plānošanai, gan komisijas darbam izglītības iestādē, gan arī darbam ārpus tās; ● Komisija iepazīstas ar profesionālās izglītības iestādes sagatavoto pašvērtējuma ziņojumu; ● Komisija analizē iesniegtos dokumentus un materiālus, nosaka, kādi fakti vēl nepieciešami un faktu ieguves metodes; ● Komisija apmeklē profesionālās izglītības iestādi un tiek ar tās vadītāju, lai vienotos par vērtēšanas norisi, tās kārtību, termiņiem, telpu un tehnisko nodrošinājumu u.c.

Solis	Mērķis	Uzdevums	Veicamās darbības
2. Vērtēšanas norise	Izveidot objektīvu un pamatotu profesionālās izglītības iestādes darbības novērtējumu	<ul style="list-style-type: none"> Iepazīties ar profesionālās izglītības iestādes darbu; Analizēt visus iegūtos datus un faktus 	<ul style="list-style-type: none"> Profesionālās izglītības iestādes vadītājs iepazīstina iestādes darbiniekus ar vērtēšanas komisiju; Direktors iepazīstina komisiju ar profesionālās izglītības iestādi un tās darbu, atbild uz ekspertu jautājumiem. Prezētācijai direktors var pieaicināt arī iestādes struktūrvienību pārstāvjus, sociālos partnerus un citas ieinteresētās puses; Komisija, atbilstoši izveidotajam darba plānam un izvirzītajiem uzdevumiem, iegūst informāciju par profesionālās izglītības iestādes darbību, tajā skaitā iekšējos normatīvos aktus un mācību materiālus, materiāli tehnisko nodrošinājumu, vidi, telpām; Eksperti apkopo un analizē iegūto informāciju un atziņas, kas radušās darba gaitā; Eksperti aizpilda "Eksperta darba lapu" (skatīt 7. pielikumā); Komisijas vadītājs nepieciešamības gadījumā sasauc komisijas sanāksmes, lai izanalizētu paveikto un pieņemtu lēmumus turpmākajai darbībai
3. Vērtēšanas noslēgums	Noslēguma ziņojuma sagatavošana	<ul style="list-style-type: none"> Apkopot vērtēšanas gaitā gūtās atziņas par profesionālās izglītības iestādes darbu; Uzrakstīt vērtēšanas noslēguma ziņojumu 	<ul style="list-style-type: none"> Eksperti iesniedz komisijas vadītājam "Ekspertu darba lapas"; Komisijas vadītājs apkopo visu iegūto informāciju; Komisijas vadītājs iepazīstina ekspertus ar sagatavoto ziņojuma tekstu (skatīt 9. pielikumā); Eksperti nepieciešamības gadījumā iesaka veikt tajā labojumus vai to papildināt; Profesionālās izglītības iestādes vadība iepazīstas ar sagatavoto ziņojumu, nepieciešamības gadījumā sniedzot komentārus; Ja komisija ir saņēmusi profesionālās izglītības iestādes komentārus, eksperti ar tiem iepazīstas un apspriež, kurus iekļaut ziņojumā; Komisijas vadītājs sagatavo noslēguma ziņojuma galīgo variantu; Komisijas vadītājs iesniedz noslēguma ziņojuma kopiju profesionālās izglītības iestādes vadītājam un ziņojuma oriģinālu – profesionālās izglītības iestādes augstākstāvošai institūcijai; Noslēguma ziņojumā izteiktos priekšlikumus izmanto profesionālās izglītības iestādes darbības pilnveidošanai; Profesionālās izglītības iestādei ir tiesības iesniegt apelāciju augstākstāvošajai institūcijai

Nobeigums

ES struktūrfondu nacionālās programmas projekta "**Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai**" ietvaros darba grupa ir izstrādājusi "Profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodiku". Ir veikts ievērojams darbs, izpētot ar profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanu un novērtēšanu saistītos informatīvos materiālus, kā arī metodikas izstrādes darba grupas pārstāvji piedalījušies nacionālās programmas projekta ietvaros organizētajos starptautiskajos semināros. Kvalitātes nodrošināšanu un novērtēšanu profesionālajā izglītībā kā prioritāti izvirza gan starptautiskie dokumenti (Kopenhāgenas deklarācija, 2002), gan nacionālie dokumenti (Izglītības attīstības koncepcija 2002.–2005. gadam un Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam). Šajos dokumentos uzsvērtā nepieciešamība ieviest profesionālajā izglītībā kvalitātes vadības sistēmu – kvalitātes nodrošināšanu un novērtēšanu.

Darba grupa piedāvā ieviest profesionālās izglītības iestādēs optimālo kvalitātes vadības modeli, kas sagatavots, pamatojoties uz starptautiski atzītu un praksē (arī vairāku Eiropas valstu profesionālās izglītības iestādēs) pielietotu, proti, CAF (*Common Assessment Framework*) modeli.

Metodikas izstrādes, iepriekšējās izpētes un vairāku aprobāciju (skatīt 10. pielikumā) gaitā identificēta virkne problēmu, kuru negatīvo ietekmi ievērojami samazinātu izstrādātās metodikas ieviešana profesionālās izglītības iestādes darbībā:

1. Profesionālās izglītības iestāžu darbības plānošanas problēmas;
2. Izglītības iestādes darbības kvalitātes nodrošināšanas jautājumi;
3. Izglītības iestādei nepieciešamo uzlabojamo jomu noteikšana;
4. Izglītības iestādes iekšējās vērtēšanas procesa plānošana, īstenošana;
5. Kvalitātes vadības sistēmas ieviešana un izglītības iestādes darba organizācija.

Metodikas ieviešana veicinās:

1. Institūciju sadarbību: izglītības iestādes – sadarbības un sociālie partneri;
2. Sasniegto rezultātu atbilstību darba tirgus prasībām;
3. Profesionālās izglītības politikas veidotājus definēt mērķus un uzdevumus konkrētā laika posmā;
4. Vienotas kvalitātes vērtēšanas sistēmas un principu ieviešanu profesionālajā izglītībā;
5. Ārējo vērtētāju izglītošanu un ekspertu institūciju izveidi.

Lai veiksmīgi ieviestu izstrādāto metodiku, nepieciešamas priekšzināšanas kvalitātes vadībā un stratēģiskajā plānošanā. Būtisks ir jautājums par izglītības politikas veidotāju lomu profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes nodrošināšanā un novērtēšanā. Profesionālās izglītības politikas veidotājiem jānosaka galvenie stratēģiskās attīstības virzieni un tiem pakārtotie profesionālās izglītības iestāžu galvenie darba uzdevumi mācību gadam. Galvenos uzdevumus mācību gadam profesionālās izglītības politikas veidotāji nosaka, balstoties uz iepriekšējā mācību gada profesionālās izglītības iestāžu darbības analīzi.

Gan stratēģiskās attīstības virzieni, gan no tiem izrietošie galvenie uzdevumi konkrētam laika periodam izvirzāmi, balstoties uz ES profesionālās izglītības organizāciju definētajiem darbības virzieniem un izpratni un informāciju par darba tirgus prasībām un tendencēm.

Strādājot pie profesionālās izglītības iestāžu darbības kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas, īpaša uzmanība jāpievērš:

1. Izglītības politikas veidotāju darba organizēšanai atbilstoši visaptverošās kvalitātes vadības principiem (regulāra darbības pašvērtēšana, pašvērtējuma publiskošana, uz pašvērtējuma analīzi balstīta turpmākās darbības plānošana);

2. Sociālo partneru izglītošanai;
3. Personāla izglītošanai, iesaistei darbības plānošanā.

"Profesionālās izglītības iestāžu kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodikas" veiksmīgai izmantošanai nepieciešams:

1. Ārējos normatīvos aktos (MK noteikumi par kārtību, kādā akreditējamās izglītības programmas un iestādes) jāietver ne tikai kvalitātes vadības sistēmas elementu izpilde, bet darbības organizēšana un vērtēšana atbilstoši CAF modeļa un izstrādātās metodikas prasībām;
2. Profesionālās izglītības iestāžu vadītāju izglītošana kvalitātes vadības jomā;
3. Neatkarīgas ārējās vērtēšanas institūcijas dibināšana un ekspertu izglītošana.

Veiksmi un izdošanos atbildīgajā profesiju standartu izstrādes procesā!

Izmantotie avoti

Normatīvie akti

1. Latvijas Republikas Satversme. 2004. gada 21. oktobra redakcija // Latvijas Vēstnesis. – Nr. 159 (3107) (2004, 17. okt.)
2. Izglītības likums. 2004. gada 5. februāra redakcija // www.izm.gov.lv
3. Profesionālās izglītības likums 2006. gada 25. oktobra redakcija // www.likumi.lv
4. MK 2005. gada 16. augusta noteikumi Nr. 613 "Kārtība, kādā akreditē profesionālās izglītības programmas, izglītības iestādes un eksaminācijas centrus un atestē profesionālās izglītības mācību iestāžu vadītājus".
5. LVS EN 45013 Personāla sertifikācijas institūciju vispārējie kritēriji. – Rīga : Latvijas Nacionālais standartizācijas un metroloģijas centrs, 1994.
6. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam.
7. Kopenhāgenas deklarācija un darbības programma: pasaules valstu vadītāji par sociālo attīstību. – Rīga : SDSPA Attīstība, 1998. – 21., 27. lpp.

Grāmatas, publikācijas

1. Latvijas dalība ES – pamatprincipi, mērķis, prioritātes un darbība 2007.–2013. ĀM informatīvais ziņojums.
2. Nacionālais ziņojums "Izglītība un apmācība 2010". – Rīga : Izglītības un zinātnes ministrija, 2005.
3. Latvijas nacionālā Lisabonas programma 2005.–2008. gadam.
4. Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.–2015. gadam.
5. Ļihačova I. Kvalitatīva skolas attīstība. – Rīga : RaKa, 2003.
6. Vadībzinības rokasgrāmata / R. Helera redakcijā. – Rīga : Zvaigzne ABC, 2004.
7. Pildavs J. Kvalitātes vadišanas teorijas pamati. – Rīga : KAMENE, 2004.
8. How Good is Our School? [Skotijas izglītības inspekcijas izstrādātā skolu pašvērtēšanas metodika] // www.hmie.gov.uk
9. Gailite I. Pedagoģiskā analīze skolu praksē. – Rīga, 2000. – 178 lpp.
10. Kvalitātes rokasgrāmata: procedūra un prakse. – Rīga, 1998.
11. LV informācija. Izglītība un apmācība. // Eiropas Vēstis. – 2003. – 28. martā.
12. Kristofersena D., Sursova A., Vesterheidens D. Kvalitātes rokasgrāmata: procedūras un prakse. – Eiropas izglītības fonds, 2000.
13. Guidelines for the Self-Assessment, Association of Schools of Public Health in the Europe // www.ensp.fr.asper (version July 2001).
14. Solovjovs D. Kvalitātes nodrošināšanas modelis un vadība – uzņēmējdarbības panākumu pamats 21. gadsimtā – Rīga : LU zinātniskie raksti Nr. 647. – ISBN 1407-2157.
15. Oakland, John S. Total quality management : the route to improving performance.
16. Tricker, Ray. ISO 9001:2000 in brief.
17. Rokasgrāmata ārējiem kvalitātes vērtēšanas ekspertiem. Leonardo da Vinci projekts: Nr. LT/03/B/F/PP-171005. – Viļņa, 2005.

18. Edward Sallis. Total Quality Management in Education. – Kogan Page, 2002.
19. Quality in VET – European Commission 7 November, 2003.
20. Manual of Quality Assurance: Procedures and Practices. – European Training Foundation, 1998. – 91 p.
21. The European Dimension of Institutional Quality Management : Final Report and Recommendations. – European Training Foundation, 2000. – 21 p.
22. Vroeijenstijn A. I. Experiences with External Quality Assessment in Dutch Universities. – 2003. – 21 p.
23. Michael Aribaud. THE Copenhagen/Maastricht process as part of the Lisbon strategy, DG Education and Culture, European Commission.
24. Quality Assurance in VET, Conference February 2005, Espoo, Finland.

Interneta materiāli

1. D. Kristofersena, A. Sursoka, D. Vesterheidens. Kvalitātes rokasgrāmata: Procedūras un prakse. Eiropas izglītības fonds, 1998 // www.aic.lv
2. Izglītības attīstības koncepcija 2002.–2005. gadam // www.izm.gov.lv
3. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam // www.izm.gov.lv
4. LR Saeimas apstiprinātais ilgtermiņa dokuments "Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā" // www.em.gov.lv
5. Inese Vilāne. Kā izmērit izglītības kvalitāti skolā? // www.apollo.lv, 03.05.2005
6. Kvalitātes vērtēšanas principi Rumānijā // www.oph.fi
7. The Danish Approach to Quality in Vocational Education and Training (VET) // <http://pub.uvm.dk/2005/vetquality/kap02.htm>
8. FACO International Science Park Fyn, Kim Faurschou, June 29, 2005 // www.communities.trainingvillage.gr
9. Sociablemedia.com Cliff Atkinson. Cliff Atkinson, Date Added: Aug 02, 2006 // URL: <http://www.merlot.org/Home.po>
10. The Futures Channel. Morgan Scott, Aug 08, 2006 // URL: <http://www.merlot.org/Home.po>
11. Technological Literacy.National Academy of Engineering, Dec 17, 2004 // URL: <http://www.merlot.org/Home.po>
12. Online Evaluation Resource Library: Teacher Education. SRI International/Center for Technology in Learning, Mar 26, 2003 // URL: <http://www.merlot.org/Home.po>
13. The Business, Management and Accountancy Subject Centre of the Higher Education Academy // <http://www.business.heacademy.ac.uk>
14. DutchESS: Dutch Electronic Subject Service // <http://www.kb.nl/dutchess/index.html>
15. Institute for Housing Studies and Urban Development (IHS) // <http://www.ihs.nl/>
16. Centre for Research in Innovation Management, Business School, Brighton University // <http://www.centrim.bus.bton.ac.uk/>
17. Society for Research into Higher Education // <http://www.srhe.ac.uk/>
18. Higher Education Funding Council for England // <http://www.hefce.ac.uk/>
19. International Personnel Management Association (IPMA) // <http://www.ipma-hr.org/>
20. Managing Knowledge In Health Services // <http://www.shf.ac.uk/scharr/mkhs/index.htm>
21. Institute of Medicine, Law and Bioethics // <http://www.imlab.ac.uk/>
22. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) // <http://www.vmm.be/>
23. Welfare Reform on the Web // <http://www.bl.uk/collections/social/sswelfare.html>
24. RIME: Ressources sur Internet en Management et en Economie // <http://www.rime.ccip.fr/>
25. Departament de Medi Ambient // <http://mediambient.gencat.net/cat/>
26. Secondary Education 1993–97: A Review of Secondary Schools in England // <http://www.archive.official-documents.co.uk/document/ofsted/seced/review.ht>
27. The International Journal of Entrepreneurship Education // <http://www.senatehall.com/journals.php?journal=1>
28. Envocare // <http://www.envocare.co.uk/>
29. Office for Standards in Education (OFSTED) // <http://www.ofsted.gov.uk/>
30. Environment Agency // <http://www.environment-agency.gov.uk/>
31. MERLOT // <http://www.merlot.org/Home.po>
32. PADI: Professional Association of Diving Instructors // <http://www.padi.com/english/default.asp?o=pil>
33. Education Evaluation around the World. The Danish Evaluation institute, 2003. – 173 p. ISBN 87–7958–132–3; <http://www.eva.dk>

Terminu vārdnīca

TERMINS	SKAIDROJUMS
Akreditācija	Procedūra, ar kuru autoritatīva institūcija oficiāli atzīst, ka institūcija vai persona ir kompetenta veikt noteiktus uzdevumus
Analīze	Vērtēšanas metode, kuras pamatā ir domāšanas darbība; loģiskā abstrakcijas ceļā sadala ideālo vai materiālo objektu sastāvdaļās, pēta katru atsevišķi, nosaka līdzīgo un atšķirīgo, izziņas ceļojus
Audits	Iestādes darbības rezultātu atbilstība izvirzītajam mērķim, ievērojot iestādes iekšējos un ārējos faktorus
Izglītības kvalitātes vadība	Darba organizācija, lai sasniegtu noteiktus, iepriekš prognozētus mērķus
Klients	Persona vai uzņēmums, kuram ir vajadzība pēc noteikta produkta vai pakalpojuma, kuru sniedz. Klienti var būt iekšēji un ārēji: iekšējie – jebkura persona uzņēmumā, kurai jūs personiski sniegsat visu nepieciešamo, lai viņa varētu izpildīt savus uzdevumus; ārējie – nepieder pie uzņēmuma (persona, kas maksā par pakalpojumu). Kvalitātes nodrošināšanai nepieciešama sazināšanās, vienošanās un sadarbība starp klientu un piegādātāju
Kvalitāte	Pazīme, īpašība vai to kopums, kas raksturo priekšmetu, procesu atbilstību iepriekš paredzētām prasībām
Kvalitātes mērķis	Rezultāts, kurš izglītības iestādei jāsasniedz, lai pilnveidotu savas iespējas apmierināt esošās un paredzamās klientu vēlmes un vajadzības
Kvalitātes nodrošinājums	Pierādījums, ka kvalitāte ir plānota un tiek uzturēta
Kvalitātes nodrošināšana	Visi kvalitātes sistēmas plānotie un sistemātiskie pasākumi, kas nepieciešami, lai nodrošinātu pārlicību, ka tiks izpildītas kvalitātes prasības
Kvalitātes plānošana	Rīcība, lai izstrādātu darbības mērķus, kvalitātes prasības, kā arī prasības kvalitātes sistēmas elementu lietošanai
Kvalitātes politika	Organizācijas vispārējie nodomi un darbības kvalitātes nodrošināšanai, ko formāli apstiprinājusi augstākā vadība
Kvalitātes uzraudzība	Kāda objekta stāvokļa pastāvīga uzraudzība, apskate un izvērtēšana, kā arī procesu novirzes dokumentāli fiksētu parametru pierakstu analīze, lai panāktu noteikto kvalitātes prasību ievērošanu
Kvalitātes vadība	Vadības funkcija, kas nosaka un īsteno kvalitātes politiku, kā arī darba metodes kvalitātes prasību izpildīšanai
Kvalitātes vadības sistēma	Organizatoriska struktūra, procedūras, procesi un resursi kvalitātes nodrošināšanai
Kvalitātes vadības sistēmas ieviešana	Procesu vadība atbilstoši klienta prasībām un to izpratne, procesam ir jānodrošina kontrole pār sistēmu
Kvalitātes vadītājs	Ir atbildīgs par kvalitātes vadības sistēmas efektivitātes uzraudzīšanu
Pašvērtējums	Sistemātiska un visaptveroša darbības un sasniegto rezultātu novērtēšana atbilstoši noteiktiem kritērijiem
Procedūras	Noteic, kā mērķis tiek īstenots praksē, kā procesi tiek kontrolēti
Process	Ikvienu darbību, kas galapunktā nodrošina klienta prasību īstenojumu
Sistēma	Noteiktā vidē izdalīts mijiedarbojošos objektu kopums, kas vienmēr pastāv vienotībā ar konkrēto vidi
Stratēģija	Ietver visas izglītības iestādes būtiskās darbības, norādot virzienu un eksistences mērķi, kā arī stimulējot nepieciešamās pārmaiņas, kuras nosaka darbības vide
Stratēģiskās vadīšanas process	Stratēģisko virzienu ieskicēšana, vides izvērtēšana, stratēģijas formulēšana, īstenošana, vērtēšana un kontrole

PIELIKUMI

KVALITĀTES VĒRTĒŠANAS STARPTAUTISKAIS KONTEKSTS

Profesionālā izglītība un apmācība – VET (*Vocational Education and Training*) ir svarīga Eiropas Padomes (EP) 2000. gada Lisabonas konferences izstrādātās Eiropas izglītības un ekonomiskās attīstības stratēģijas sastāvdaļa, kuras mērķis – līdz 2010. gadam Eiropas ekonomiku izveidot par konkurētspējīgāko un dinamiskāko ekonomiku pasaulē.

Eiropas Savienības (ES) dalībvalstis, iesaistoties šīs stratēģijas īstenošanā, iekļaujas kopējā Eiropas valstu kooperācijā, kas izveidota izglītības sistēmas modernizācijas, pieejamības un kvalitātes nodrošināšanai atbilstoši Eiropas Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas – ECQAF (*European Common Quality Assurance Framework*) – prasībām.

2001.–2004. gadā EP organizēto profesionālās izglītības kvalitātes jautājumiem veltīto konferenču lēmumos – Barselonā (2002), Kopenhāgenas deklarācijā (2002), Mastrihtas komunikē (2004), Briseles darba grupas ziņojumā (2005) noteikti 32 sadarbības valstu kopējie mērķi profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanai un absolventu kvalifikāciju un kompetenču pārskatāmībai Eiropas telpā:

- Kopēju prasību izstrāde kvalifikāciju un kompetenču noteikšanai – *Europass* sistēma;
- Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde, ievērojot ECQAF prasības;
- Kredītpunktu sistēmas pielīdzināmība Eiropā;
- Kopējas prasības un noteikumi neformālās izglītības vērtēšanai;
- Mūža izglītības politikas un sistēmas stiprināšana;
- Cilvēku ar speciālām vajadzībām problēmu risinājums un sociālās atstumtības mazināšana;
- Skolotāju un izglītotāju kvalifikācijas pilnveide.

Europass – personīgs, saskaņots dokumentu portfelis, ko pilsoņi var brīvi izmantot, lai visā Eiropā veiksmīgāk darītu zināmas un uzrādītu savas kvalifikācijas un kompetenci (Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums Nr. 2241/2004/EK – 2004. gada 15. decembris – Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 31.12.2004 L390/6). *EUROPASS* dokumenti (*Europass portfolio*):

- *Europass* CV (dzīves apraksts);
- *Europass* mobilitātes dokuments (norāda laikposmus, ko dokumenta turētājs ir pavadījis, mācoties valstīs, kas nav viņa valsts);
- *Europass* diploma pielikums (informācija par sasniegumiem izglītībā);
- *Europass* valodu portfelis (dod iespēju pilsoņiem uzrādīt savu valodu prasmi);
- *Europass* apliecības pielikums (kompetenču un kvalifikāciju apraksts, kas atbilst izsniegtajam profesionālās izglītības dokumentam).

Darbs pie kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādes sācies jau 2001.–2002. gadā pēc Lisabonas konferences pieņemtajiem lēmumiem un turpinās, ievērojot katras dalībvalsts pieredzi un nosakot kopējos kritērijus (skaidri organizācijas mērķi, to īstenošanas plāns, novērtēšanas sistēma, sistemātiska pilnveides stratēģija, saskatāma un dokumentēta sadarbība starp procesu un atgriezenisko saiti – darba tirgu, sistemātiska virzība uz kvalitāti), un lietojot citas novērtēšanas iespējas – kvalitātes vadības sistēmas ISO (Starptautiskās Standartizācijas organizācija) 9000 normas, EFQM (*European Foundation for Quality Management*) kvalitātes modeļa prasības.

ECQAF prasību ievērošana – kvalitātes modeļa izstrāde (plānošana, ieviešana, novērtēšana, pārbaude), metodoloģija (iekšējās un ārējās vērtēšanas sistēmas izstrāde), uzraudzības sistēma un kopēju pārbaudes indikatori, un kvalitātes tīkla izstrāde.

Kopenhāgenas deklarācijā (2002) ieteiktie VET kvalitātes pilnveides pasākumi un darbības:

- Standarti un procedūras VET īstenošanai (licencēšana, akreditācija u.c. metodes, kas liecina par izglītības procesa pārskatāmību un ticamību);
- Ieinteresēto pušu piesaiste kvalitātes novērtēšanas procedūrā (skolotāji/prakses vadītāji, sociālie partneri, vadība);

- Kvalitātes vērtēšana darba (prakses) vietā;
- Saskaņoti vērtēšanas indikatori un paņēmieni (ārējā un iekšējā vērtēšana, efektīvi mērījumi un datu uzskaitē);
- Mehānismi, kā novērtēt izglītības gala produktu (absolventu kompetenču un prasmju līmenis, atbilstība darba tirgus prasībām);
- Mehānismi, kā pilnveidot pārskatāmību un rezultātu izplatīšanu par izglītotājiem un viņu produktu;
- Iespējas un mehānismi izglītotāju kapacitātes paaugstināšanai (pašvērtējums, darbības plāns);
- Konkrētas praktiskas vadlīnijas ECQAF ieviešanai.

Mastrihtas komunikē un darba grupas ziņojumā par VET kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izveidi (2004) uzsvērtas nepieciešamo reformu prioritātes:

- Darba devēju intereses veicināšana par VET procesiem;
- Augsta VET kvalitātes līmeņa sasniegšana starptautiskas konkurētspējas nodrošināšanai;
- Atgriezeniskās saites veidošana starp izglītotājiem un darba tirgu augsti kvalificēta darbaspēka nodrošināšanai (mūža garumā);
- Problēmgrupas un nekvalificētu darbinieku iesaiste VET sistēmā sociālās nevienlīdzības mazināšanai un piesaistei darba tirgum.

Prioritāšu nodrošināšanas galvenajiem uzdevumiem VET Eiropas telpā vajadzētu būt:

- Kopēju principu (un instrumentu) izstrāde *Europass* prasībām;
- Valsts un privāto investīciju sistēmas pilnveide VET, stimulējot nodokļu atvieglojumus darba devējiem;
- Eiropas fondu līdzekļu piesaiste VET attīstībai 2007.–2013. gadā (mazo un vidējo uzņēmumu attīstība, VET sistēmas inovācijām);
- VET sistēmas tālāka attīstība riska grupu vajadzību nodrošināšanai (skolu nebeigušie, bezdarbnieki, cilvēki ar speciālām vajadzībām), veidojot mērķieguldījumus un speciālas programmas;
- Atvērtās izglītības principu attīstība, konsultējot un profesionāli ievirzot cilvēkus, veicinot tālākizglītību;
- Sistemātiska partneru vērtēšana un noteikumu izvirzīšana, lai nodrošinātu sabiedrības nepieciešamības;
- Izglītības vides attīstība, veicinot pedagogu izglītības kvalitātes pilnveidi, IT (informāciju tehnoloģijas) izmantošanu, e-mācību sistēmas ieviešanu.

Lai nodrošinātu Eiropas profesionālās izglītības salīdzināmības sistēmas (*Credit Transfer System for VET*) darbību un izglītības rezultātu un kompetenču pārskatāmību, nepieciešams izveidot izglītības un apmācības programmu un mācību plānu salīdzināšanas mehānismus (2005. gada uzdevums), kā arī izstrādāt kopējus Eiropas principus neformālās izglītības novērtēšanai (kā nodrošināt cilvēku kompetenču pārskatāmu un taisnīgu novērtēšanu un uzskaiti pēc vienotas metodoloģijas un sistēmas Eiropas diapazonā).

2005. gada Eiropas Komisijas VET darba grupas ziņojumā (Brisele, 2005. gada maijs), izmantojot dalībvalstu ekspertu ieteikumus profesionālās izglītības kvalitātes vērtēšanā un ievērojot Lisabonas konferences stratēģiskos mērķus un uzdevumus, tika secināts:

- Eiropas skolās vērojams augsts skolas nebeigušo (*school leavers*) īpatsvars, kas ir traucējošs faktors ES sociālās saliedētības nodrošināšanai (šis skaits no 14% 2004. gadā jāsamazina līdz 10% 2010. gadā);
- Jānovērš ekonomikas attīstībai nepieciešamo eksakto zinātņu speciālistu trūkums, speciālistu skaits līdz 2010. gadam jāpalielina par 15% (ievērojot dzimumlīdztiesības principu);
- Lai veidotu izglītotu sabiedrību, vismaz 85% iedzīvotāju vecumā līdz 22 gadiem ir jābūt vidējai izglītībai;

- Pieaugušo (vecuma grupa 24–64 gadi) dalība tālākizglītībā jāpalielina no 9,4% 2004. gadā līdz 12,5% 2010. gadā;
- Jāsamazina pusaudžu skaits, kas vecumā līdz 15 gadiem nav apguvuši lasīt un rakstītprasmi, no 20% 2003. gadā līdz 15,5% 2010. gadā;
- Pēc Eiropas Savienības institūciju aprēķina Eiropā no 2005. gada līdz 2015. gadam būs nepieciešams apmēram viens miljons jaunu skolotāju, kuru izglītībai un tālākizglītībai jāpievērš visu valstu uzmanība un resursi;
- Eiropas skolās katram izglītojamam tiek mācītas vidēji 1,3–1,6 svešvalodas, to daudzums jāpalielina vismaz līdz 2 valodu apguvei.

Lai sasniegtu 2000. gadā Lisabonas konferencē definētos mērķus izglītības un apmācības jomā nākošajiem 10 gadiem, Eiropas Padome un Komisija izstrādāja kopēju programmu, kas tika apstiprināta 2002. gadā Barselonas konferencē. Komisijas Starpposma ziņojumos (ik pa diviem gadiem) tika izvirzīti galvenie jautājumi, pie kuriem dalībvalstīm būtu jāstrādā:

- Valsts un privāto investīciju palielinājums cilvēkresursu attīstībā;
- Mūžizglītības nacionālās stratēģijas izstrāde saskaņā ar kopējām Eiropas prasībām un ieteikumiem;
- Kvalifikāciju un kompetenču atzišanas mehānisma izstrāde.

Latvijas profesionālās izglītības un apmācības kvalitātes vērtēšanas procesā būtu ieteicams ievērot minētos Eiropas VET institūciju ieteikumus, protams, iepriekš pilnveidojot izglītības sistēmu atbilstoši ES prasībām un paredzot atvērtā darba tirgus un izglītības iespēju attīstību kopējā telpā.

ES desmit indikatori (ieteikumi kvalitātes vērtējumam saskaņā ar CEDEFOP – *European Centre for the Development of Vocational Training*):

- Kvalitātes vadības sistēmas pielietojums izglītības iestādē;
- Investīciju apjoms pedagogu izglītībā;
- Absolventu nodarbinātība ilgākā laika posmā;
- Izglītojamo ar speciālām vajadzībām skaits izglītības iestādē;
- Vidējās izglītības un tālākizglītības grupu attiecības;
- Mācības uzsākušo skaita attiecība pret mācības beigušo skaitu;
- Neformālās izglītības atzišanas mehānisms;
- Iegūto zināšanu un prasmju pielietojums darbā (abpusējs vērtējums – absolventi/darba devēji);
- Izglītības iestādē eksistējošs mehānisms, kā adaptēties strauji augošo tehnoloģiju un darba tirgus prasību nodrošināšanai;
- Metodika reflektantu karjeras izvēles pasākumu nodrošināšanai.

Dažu Eiropas valstu prioritārie kritēriji:

Somija	Igaunija	Dānija	Anglija
<ul style="list-style-type: none"> ● Uzņemto izglītojamo skaits; ● Atbiruma %; ● Izglītojamie ar speciālām vajadzībām (%); ● Iestājušos/beigušo attiecība; ● Absolventu nodarbinātība; ● Sūdzību skaits izglītības iestādē 	<ul style="list-style-type: none"> ● Skolotāju tālākizglītība un kvalifikācija; ● Kadru mainība; ● Izglītojamo/skolotāju attiecība; ● Datoru skaits; ● Izglītības iestādes datu bāzes kvalitāte 	<ul style="list-style-type: none"> ● Izejas produkta (skolu absolventu) vērtēšanas sistēma; ● Sadarbības ar darba devējiem kvalitāte 	<ul style="list-style-type: none"> ● Izglītojamā sekmju dinamika; ● Pievienotā vērtība izglītībā; ● Neformālās izglītības pielīdzināmības sistēma

Indikatori (saskaņā ar OECD – *Organisation for Economic Co-operation and Development*):

- kvalitātes vadība saskaņā ar noteiktiem mērķiem;
- ieguldījums pedagoģu izglītībā;
- absolventu nodarbinātība ilgākā laika periodā;
- darba devēju vērtējums par zināšanu kvalitāti;
- atbirums.

Latvijas izglītības nozares zinātnieki ir ieteikuši papildināt esošos OECD indikatorus ar profesionālās izglītības sistēmu raksturojošiem indikatoriem.

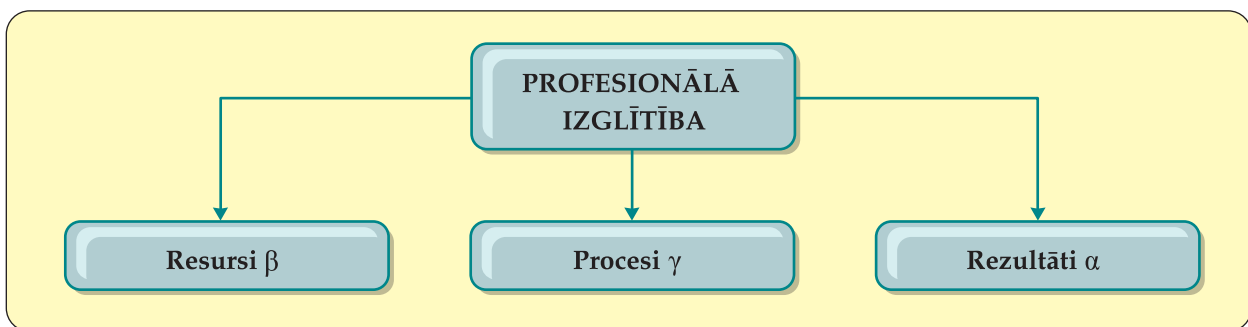
Esošā OECD indikatoru sistēma būtu papildināma ar indikatoriem, kuri raksturotu profesionālās izglītības darbību Latvijā, t.i., profesionālās izglītības resursu indikatoriem un izglītības darbības izpildes un rezultātu indikatoriem. Ja indikatori atkarībā no mērķa un vajadzībām būtu noteikti profesionāli un kvalitatīvi, profesionālās izglītības vadība tos varētu analizēt un izmantot politikas veidošanai. Starptautiski atzītie indikatori "Darba tirgus un izglītība" un esošā statistika galvenokārt apkopo datus par rezultātu, bet nevis par procesu. Tas nozīmē, ka kopā ar sociālajiem partneriem jāveido starptautiski atzīta indikatoru sistēma profesionālajai izglītībai Latvijā, lai varētu pieņemt pamatotus lēmumus izglītības politikas jomā.

Eksistē ieteikums, veidot indikatoru sistēmu no trim pamatblokiem:

α – izglītības pieprasījuma indikatoru grupa;

β – izglītības resursu indikatoru grupa;

γ – izglītības darbības izpildes un rezultātu indikatoru grupa.

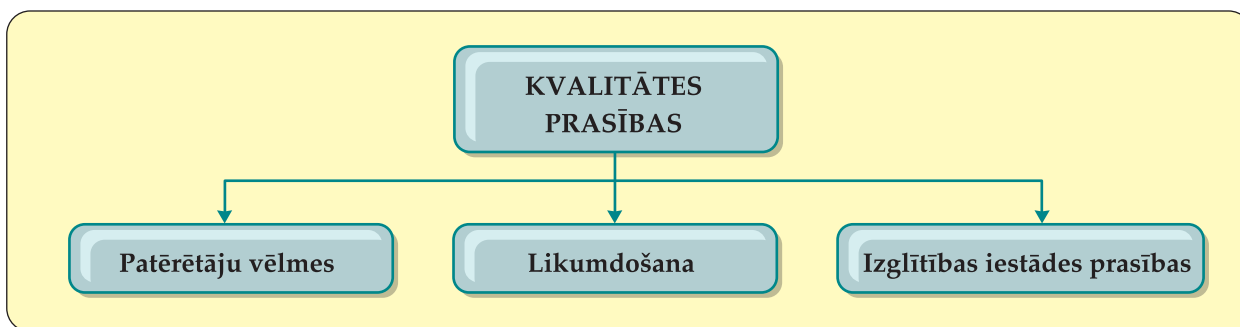

1.1. attēls. Profesionālās izglītības sistēmas pamatbloki.

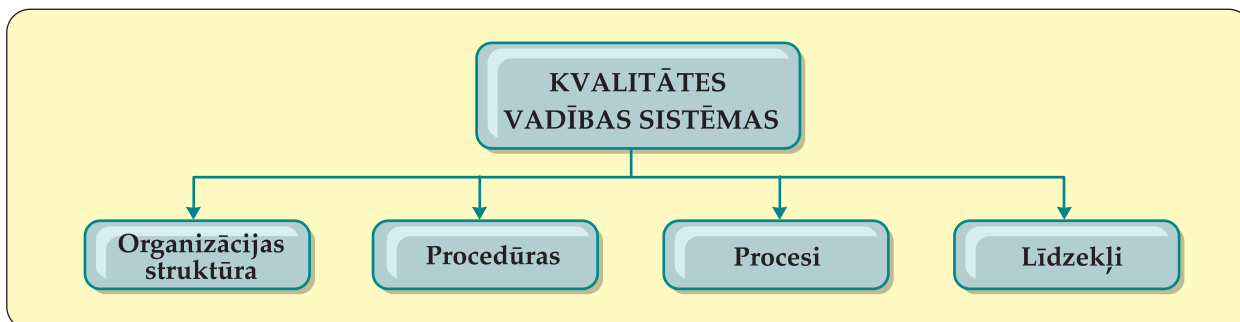
Nosakot α grupas indikatorus, nozīmīga loma būtu sociālajiem partneriem, iesaistei, viņu vēlmēm un apmierinātībai. β grupas indikatoru noteikšanā īpaša nozīme būtu cilvēkresursu (pedagoģu tālākizglītība) prognozēšanai un jauno tehnoloģiju ieviešanai; γ – indikatoru grupas noteikšanā jāpievērš uzmanība procesu kvalitātes nodrošināšanai un absolventu zināšanu, prasmju un attieksmju atbilstībai darba tirgus prasībām. Tātad katrai indikatoru grupai jāizvirza konkrēti mērķi, tie ir jāizstrādā kopā ar sociālajiem partneriem, lai iegūtā informācija un analīze būtu bāze profesionālās izglītības politikas veidošanai.

Prasības kvalitātes vadības sistēmai (turpmāk KVS) profesionālās izglītības iestādē izstrādā pati iestāde, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, profesionālās izglītības iestādes mērķiem, prioritātēm, uzdevumiem. Profesionālās izglītības iestāde pati var izvēlēties piemērotāko kvalitātes vadības sistēmu, kas balstīta uz nepārtrauktu kvalitātes pilnveidošanu, visu darbinieku līdzdalību, orientēta uz ilgstošiem panākumiem, kurus gūst, apmierinot klientu vēlmes, sniedzot labumu darbiniekiem un visai sabiedrībai. KVS ieviešana profesionālās izglītības iestādē nodrošina visu lietu sakārtotību un nepārtrauktu pilnveidi.

KVS mērķis ir panākt stabilus kvalitātes rādītājus, kuri apmierina patērētāju. Kvalitātes prasības tiek ieviestas kvalitātes dokumentos.

1.2. attēls. Kvalitātes prasības.

1.3. attēls. Kvalitātes sistēmas.

Izglītības iestādē kvalitāti nepieciešams plānot, tai jābūt saskaņā ar stratēģisko plānošanu, kas ir kvalitātes sistēmas vadīšanas elements. Ja vēlamies runāt par kvalitāti izglītībā, tad jādodomā par kvalitātes vadības kā sistēmas ieviešanu, nevis atsevišķu KVS elementu ieviešanu, jo KVS ir vienota ar nodrošinājumu, ar procesu vadību un nepārtrauktu uzlabošanu (klientu prasības tiek realizētas gala produktā). Tiek saprastas un definētas klientu prasības, tiek nodrošināti procesi, tie tiek vadīti un kontrolēti, nepieļaujot kļūdu un neatbilstību atkārtošanos.

Kvalitātes vadības sistēmas uzdevums ir veidot pamatu, kas nodrošinātu, lai procesi notiktu, izmantojot vienu un to pašu informāciju un metodes, lai procesi tiktu kontrolēti un nepārtraukti uzlaboti, lai problēmas tiktu ātrāk identificētas, lai nepieļautu dublēšanos.

Kvalitātes nodrošinājumam ir jāsniedz pierādījums, ka kvalitāte ir plānota kopš KVS ieviešanas sākuma.

Lai tiktu dokumentēta KVS sistēma, nepieciešami trīs dokumentācijas līmeņi:

1. Kvalitātes vadības rokasgrāmata (kvalitātes politika, KVS kopsavilkums par izglītības iestādes mērķiem un organizatorisko uzbūvi);
2. Procedūru rokasgrāmata (kā KVS funkcionē, tās struktūra un pienākumi);
3. Darba instrukcijas, metodes darba veikšanai.

Kvalitātes vadības sistēmai vajag aptvert visus izglītības iestādes darbības aspektus.

Kvalitātes vadības sistēma paskaidro kvalitātes vidi izglītības iestādē. Tā katrai izglītības iestādei ir atšķirīga, līdz ar to katra KVS būs unikāla.

Būtiski ir izzināt darba devēju, vecāku, izglītojamo intereses un ievērot tās definējot un koriģējot procesus.

Kvalitātes vadības sistēma mainās līdz ar izmaiņām vidē.

Vadošais ir stratēģiskās plānošanas princips.

Kvalitātes vadības sistēma nodrošina to, ka procesi tiek plānoti, organizēti, savā ziņā kontrolēti un koriģēti.

Kvalitātes vadības sistēmai var būt viens vai vairāki mērķi.

Kvalitātes vadības sistēmai jāietver arī kvalitātes uzlabošanas programmas.

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES KVALITĀTES NODROŠINĀŠANU UN NOVĒRTĒŠANU NOTEICOŠIE NORMATĪVIE AKTI

Starptautiskie dokumenti	Kopenhāģenas deklarācija (2002)	Galvenās prioritātes: <ul style="list-style-type: none"> ● Caurredzamība; ● Kompetences un kvalifikācijas atzīšana; ● Kvalitātes nodrošināšana; ● Sadarbības apstiprināšana kvalitātes nodrošināšanas jomā, pievēršoties modeļu un metožu apmaiņai, kā arī kopīgu kritēriju un principu izstrādei profesionālās izglītības un apmācības kvalitātes nodrošināšanai dažādās iestādēs; ● Sistēma, kas tieši saistīta ar personas dalību darba tirgū
<p>Nacionālie dokumenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● nosaka profesionālās izglītības kvalitātes vērtēšanas nepieciešamību, ietverot novērtējuma mērķus (piemēram, akreditācija); ● ietver novērtēšanas veicēju (akreditācijas, atestācijas komisiju) valstisko atzīšanu; ● ietver novērtēšanas rezultātu iespējamās sekas (piemēram, akreditāciju vai akreditācijas atlikšanu); ● Latvijā valsts līmeņa normatīvie akti nosaka arī ārējā novērtējuma procedūru, novērtējuma grupas sastāvu 		
Normatīvie akti	<u>Satversme</u>	112. pants nosaka ikviena tiesības uz izglītību: <i>Ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību. Pamatizglītība ir obligāta</i>
	<u>Izglītības likums</u>	<p>27. pants. Izglītības iestāžu akreditācija. <i>Izglītības iestādes, izņemot tās, kuras īsteno tikai interešu izglītības programmas, tiek akreditētas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Akreditācija veicama piecu gadu laikā no izglītības iestādes darbības uzsākšanas dienas</i></p> <p>33. pants. Izglītības programmas <i>(3) Izglītības programma akreditējama Ministru kabineta noteiktajā kārtībā divu gadu laikā no tās īstenošanas uzsākšanas dienas un ne retāk kā reizi sešos gados</i></p>

	<p><u>Profesionālās izglītības likums</u></p>	<p>30. pants. Profesionālās izglītības programmu licencēšana, akreditācija un reģistrācija.</p> <p>(1) <i>Profesionālās izglītības programmas licencējamas un profesionālās izglītības iestādes reģistrējamas un akreditējamas Izglītības likumā noteiktajā kārtībā.</i></p> <p>(3) <i>Profesionālās izglītības programmas akreditācijā vērtē profesionālās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti. Izglītības iestādei, kura īsteno akreditētu profesionālās izglītības programmu, ir tiesības izsniegt valsts atzītu profesionālo izglītību vai profesionālo kvalifikāciju apliecinošu dokumentu.</i></p> <p>(5) <i>Profesionālās izglītības programmas, izņemot profesionālās pilnveides un profesionālās ievirzes izglītības programmas, akreditējamas Izglītības likumā noteiktajā kārtībā.</i></p> <p>(6) <i>Akreditētas pašvaldību un privātās profesionālās izglītības un profesionālās ievirzes izglītības iestādes ir tiesīgas likumā noteiktajā kārtībā pretendēt uz valsts finansējumu profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides un profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanai</i></p> <p>29. pants. Profesionālās izglītības programmas apguves noslēguma pārbaudījumi.</p> <p>(1) <i>Profesionālās izglītības programmas apguvi noslēdz kvalifikācijas eksāmeni un citi valsts profesionālās izglītības standartā noteiktie valsts noslēguma pārbaudījumi. Izglītības un zinātnes ministrija nosaka valsts noslēguma pārbaudījumu norises kārtību.</i></p> <p>(4) <i>Centralizētie profesionālās kvalifikācijas eksāmeni atbilstoši profesionālās izglītības standarta prasībām tiek kārtoti akreditētās profesionālās izglītības iestādēs vai akreditētos eksaminācijas centros</i></p>
	<p>MK 2005. gada 16. augusta noteikumi Nr. 613 "Kārtība, kādā akreditē profesionālās izglītības programmas, izglītības iestādes un eksaminācijas centrus un atestē profesionālās izglītības mācību iestāžu vadītājus"</p>	<p>Nosaka kārtību, kādā akreditē profesionālās izglītības programmas, profesionālās izglītības iestādes, eksaminācijas centrus, atestē valsts vai pašvaldību dibināto profesionālās izglītības iestāžu vadītājus.</p> <p>24. punkts nosaka izglītības iestādes darbības kvalitātes novērtēšanas kritērijus. 24.5. apakšpunkta kritērijs – <i>kvalitātes vadības sistēma iestādē</i></p>

Citi dokumenti	<u>"Izglītības attīstības koncepcija 2002.–2005. gadam"</u>	<p>Viens no mērķiem – paaugstināt izglītības kvalitāti visās izglītības pakāpēs un veidot to atbilstoši sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām. Katrai izglītības iestādei būtu jāizstrādā un jāievieš savā darbībā tāda kvalitātes vadības sistēma vai tās elementi (optimālais modelis), kas veicinātu izglītības programmu konkurētspēju, izglītības procesa un, kopumā, – izglītības iestādes darbības kvalitātes nodrošināšanu</p>
	<u>"Izglītības attīstības koncepcija 2006.–2010. gadam". Pamatnostādnes. Projekts</u>	<p>Viens no mērķiem – turpināt pilnveidot profesionālās izglītības programmu un profesionālās izglītības iestāžu akreditāciju. Kā izglītības politikas rezultāts izglītības kvalitātes vadības sistēmas ieviešanas un attīstīšanas jomā (t.sk. profesionālajā izglītībā) noteikts:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Valstī tiek veidota uz izglītības kvalitātes izvērtēšanas rezultātiem balstīta izglītības politika; ● Visās izglītības pakāpēs tiek ieviesta izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēma. <p>2006.–2010. gadam profesionālās izglītības kvalitātes jautājumos izvirzīti šādi uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Piedalīties starptautiskos izglītības kvalitātes pētījumos; ● Veikt izglītības iestāžu ārējās vērtēšanas rezultātu analīzi un izteikt priekšlikumus izglītības politikas veidošanai; ● Uzlabot profesionālās izglītības darbības kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, tajā skaitā izglītības iestāžu un programmu akreditāciju un centralizēto profesionālās kvalifikācijas eksāmenu organizāciju; ● Stiprināt profesionālās izglītības institucionālo modeli izglītības satura, izglītības procesa un izglītības kvalitātes novērtēšanai

ISO – INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION

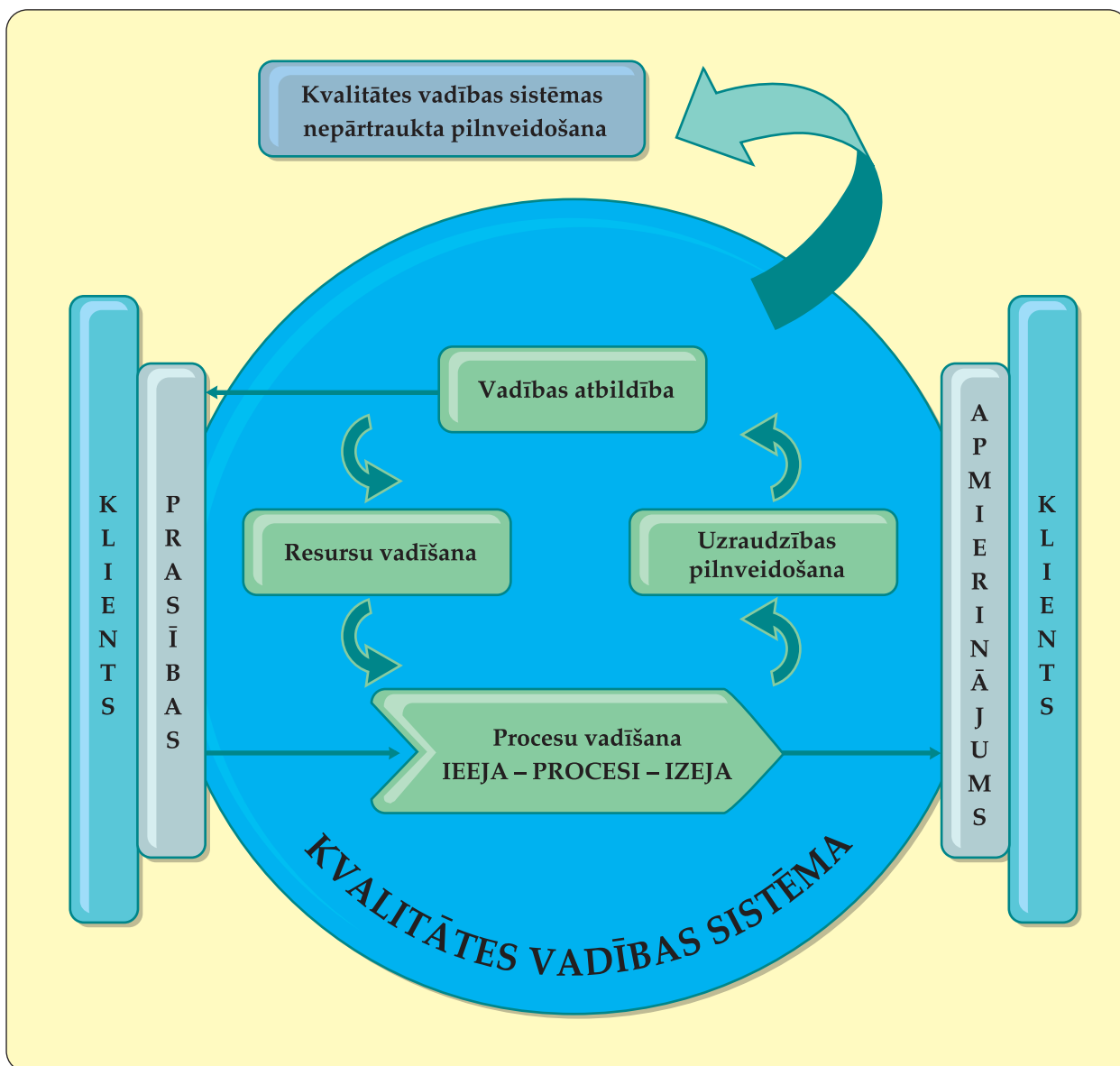
ISO 9000 precīzē kvalitātes vadības sistēmas funkcionālās prasības (nevis – cik labi jādara, bet gan – kas jādara).

ISO 9000 ir plaši atzīta visā pasaulē, tā samazina kļūdas un klientu sūdzības, to raksturo uzlabota kontrole, dublēšanos nepieļaušana, problēmu ātrāka identifikācija un atrisināšana, lieku un nevajadzīgu procedūru un dokumentu identificēšana, saskaņotība.

Kvalitātes nodrošinājumam ir jāsniedz pierādījums, ka kvalitāte ir plānota kopš tās ieviešanas sākuma.

Vadības funkcijas:

- Noteikt izglītības iestādes mērķus, galvenos uzdevumus un kvalitātes politiku;
- Izvēlēties un izveidot kvalitātes vadības sistēmu (KVS);
- Nodrošināt visu darbinieku iesaistīšanos KVS ieviešanā;
- Investēt resursus un prasmes, lai nodrošinātu KVS efektivitāti;
- Aktīvi iesaistīties KVS izveidošanā un ieviešanā.

3.1. attēls. Kvalitātes vadības sistēma pēc ISO.

Vai profesionālās izglītības iestādē visi procesi notiek pareizi? Vai nav nejaušības, kas apdraud pedagoģiskā procesa sekmīgu norisi? Vai ir pietiekama kontrole? Vai ir nepieciešamā sadarbība starp pedagogiem, vadību un pedagoģiskajiem darbiniekiem, pedagogu un izglītojamo? Vai reizēm darbs netiek veikts, vairākkārt pieļaujot kļūdas un neatbilstības?

Tādēļ svarīgi, lai procesi notiktu pareizi no paša sākuma, izmantojot vienu un to pašu informāciju, metodes un prasmes.

Svarīgi, lai procesu norise un rezultāti tiktu kontrolēti, lai tiktu aptverti visi profesionālās izglītības iestādes darbības aspekti. To palīdz organizēt un saskaņot laba kvalitātes vadības sistēma. Tai jābūt efektīvai un visaptverošai.

Izmantojot ISO 9000:2000 standarta prasības, iespējams darboties organizētāk un saskaņotāk. Kontrolējot procesus, var konstatēt neatbilstības un koriģēt savu darbību. Galvenais, ko būtu jāievēro: kvalitātes vadības sistēmai jābalstās uz klientu prasībām. Šo prasību izpētei un analīzei var veikt regulāru darba devēju, vecāku, izglītojamo anketēšanu, izmantot citas izpētes formas.

Kvalitātes vadības sistēmas īstenošanā jāiesaistās visiem izglītības iestādes darbiniekiem, atbildība par kvalitāti ir katra pienākums. Taču, ja gadījumā kāda kļūda, tad kvalitātes vadības sistēma vērsta uz kļūdu nepieļaušanu, atklāšanu un galvenais – uz labošanu. Tā nodrošina kļūdu neatkārtošanos.

Mūsdienu mainīgajā pasaulē iespējamās biežas pārmaiņas ekonomikas attīstībā, tehnoloģijās, ārējās vides faktoros, taču, ieviešot kvalitātes vadības sistēmu, iespējams nodrošināt izglītības iestādes mainību atbilstoši attīstībai un tendencēm.

Kvalitātes vadības sistēmai jābūt mērķtiecīgi plānotai, organizētai un kontrolētai. Kvalitātes vadības sistēmas ieviešanai jāsaikā ar misijas, vīzijas un mērķu definēšanu. Mērķu definējums izglītībā ir sarežģīts un pretrunīgs, jo kritēriji var būt dažādi: fakti, attiecību un kvalitātes kritēriji, arī laika kritēriji. Arī sociālais pasūtītājs un klienti ir dažādi: vecāki, augstskola, darba devēji, armija, izglītojamo u.c., katrs gaida savu rezultātu.

Ņemot vērā, ka rezultāts ir atkarīgs no procesa precīzas, saprotamas un kvalitatīvas norises, svarīgi ir nodrošināt šī procesa norisi un precīzi formulēt mērķus.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību, rūpīgi jāstrādā pie procesu definēšanas izglītības iestādē, pie to savstarpējo mijiedarbību noteikšanas, vadīšanā jāizmanto procesu pieeja.

Visi izglītības iestādē notiekošie procesi ir jāuzrauga, jāmēra un jāanalizē. Jāievieš nepieciešamās darbības nepārtrauktai procesu uzlabošanai.

Kvalitātes nodrošinājums izglītības iestādē ir saistīts ar pierādījumiem, ka kvalitāte tiek plānota un uzturēta.

ISO standartus var izmantot jebkurā organizācijā.

Par procesu var uzskatīt jebkuru darbību, kam nepieciešami resursi, kura tiek pārvaldīta, lai ieguldījumu pārveidotu ienākumā.

Izglītības iestādē saskaņā ar ISO standartu:

- Jāidentificē procesi;
- Jānosaka procesu secība un savstarpējā saistība;
- Jādefinē kritēriji un jānosaka metodes, lai nodrošinātu procesu darbību un vadību;
- Jānodrošina informācijas un resursu pieejamība darbībai un monitoringam;
- Jāuzrauga, jāmēra un jāanalizē procesi;
- Jāievieš darbības nepārtrauktu procesu uzlabošanai.

Jāpievērš uzmanība atsevišķiem ISO standartiem:

- Pasākumiem radošā darba metožu attīstībai, lielākai pedagogu iesaistīšanai un viņu potenciāla izmantošanai;
- Drošības noteikumu ievērošanai un nepieciešamo aizsardzības līdzekļu lietošanai izglītības procesa laikā, īpaši praktiskajās nodarbībās;
- Mikroklimata veidošanai;
- Rekreācijas iespēju un telpu veidošanai;

- Brīdinājumu sistēmai par bojājumiem vidē un evakuācijas iespējām;
- Vide ir jākontrolē un līdz minimumam jāsamazina kaitīgā ietekme;
- Ik gadu jāpārstrādā, jāprecizē profesionālās izglītības iestādes pase;
- Jāpievērš uzmanība apkalpojošā personāla darba aprakstiem;
- Jāplāno regulāra kosmētisko remontu veikšana, ievērojot IZM noteikto kārtību, nav mazsvarīgs izglītības iestādes estētiskais noformējums;
- Profesionālās izglītības iestādes teritorijā jāparedz visas nepieciešamās zīmes un norādes, jādomā par izglītojamo drošību, par vienlīdzību un taisnīgumu skolā.

EFQM – European Foundation for Quality Management

Izvēlēta izglītības kvalitātes pilnveides metode balstās uz modeli, ko izstrādājis Nīderlandes kvalitātes institūts divās publikācijās, kas gatavotas tieši izglītības sistēmas vajadzībām: "Pašnovērtējuma rokasgrāmata" un "Izvirzīšanās un pilnveides rokasgrāmata".

Izglītības kvalitātes pilnveides metodes izstrādātā versija orientēta uz augstākās izglītības specifiskajām prasībām, taču tā ir izmantojama arī profesionālajā izglītībā.

Profesionālās izglītības iestādes var izmantot šo uz EFQM modeli balstīto izglītības uzlabošanas metodi, lai strādātu pie visaptverošā kvalitātes menedžmenta. Pedagogi novērtē, kurā stadijā to organizācija atrodas attiecībā pret deviņu kritēriju – līdervadības, politikas un stratēģijas, cilvēku vadības, resursu, procesu vadības, klientu apmierinātības, cilvēku apmierinātības, ietekmes uz sabiedrību un biznesa rezultātu – dažādiem aspektiem.

Šo metodi iespējams lietot, lai ārējā vai iekšējā kvalitātes menedžmenta kontekstā dažādos organizācijas līmeņos veiktu pašdiagnozi un atrastu punktus, kuros veicami uzlabojumi. Metode ļauj organizācijai pilnīgi sagatavoties ārējā audita grupas vai ekspertu apmeklējuma laikā veicamai izpētei un konsultācijām.

EFQM skalas stadijas

1. stadija Uz darbību orientētā	Mērķi ir formulēti katram atsevišķam priekšmetam. Ja kvalitāte vispār tiek vērtēta, vērtēšana galvenokārt ir atsevišķa pedagoga pienākums
2. stadija Procesorientētā	Izglītības iestādēm šajā stadijā ir raksturīgi, ka ne tikai priekšmetu saturs, bet arī izglītības process saņem pienācīgu uzmanību. Pedagogi pievērš lielu uzmanību savu mācību metožu efektivitātei
3. stadija Sistēmorientētā	Par organizācijas un tās sniegtās izglītības centrālo objektu ir kļuvis izglītojamo mācīšanās process. Iestādei kopumā ir izstrādāta vidēja termiņa politika. Ir sagādāti uzskatāmi pierādījumi, ka darbības tiek veiktas saskaņā ar norādījumiem un procedūrām. Vispārējā orientācija pārvietojas no iekšējās uz ārējo, un tā ir vērsta uz tirgu un profesiju
4. stadija Ķēdes orientētā	Izglītības iestādes uztver sevi kā saikni starp piegādājotajām skolām (piemēram, pamatizglītības skolām) un darba tirgu. Organizācija nepārtraukti prognozē savu klientu vēlmes un prasības. Kad izglītojamie iestājas, organizācija nostājas izglītības brokera lomā, kad tie izglītības iestādi atstāj, tā darbojas kā piegādātājs darba tirgum
5. stadija Visaptveroša kvalitātes vadība	Izglītības organizācijai šajā stadijā raksturīgi, ka tā ņem vērā ne tikai savus tiešos klientus, bet arī citas ieinteresētās puses. Organizācija apzinās savu lomu sabiedrībā. Visā iestādē darbības tiek veiktas atbilstoši procedūrām un norādījumiem. Ne tikai klienti, bet arī citas ieinteresētās puses ir iesaistītas procedūru un norādījumu izstrādē. Iestādē ir stingri iedibināta pilnīga kvalitātes vadības sistēma. Veikumu indikatori uzrāda pozitīvu attīstības tendenci

Lai noteiktu savu vietu EFQM skalā, nepieciešams novērtēt punktus virkni katra kritērija sastāvā ietilpstošo aspektu. Vienmēr jāpatur prātā, ka tas viss attiecas uz pašvērtēšanu, kuras mērķis ir nepārtrauktas pilnveides process, nevis uz ārēju kontroli. Šī metode ir instruments pedagogu, izglītojamo un vadības rokās, to var izmantot, lai gūtu ieskatu par organizācijas stāvokli pirms pilnveides pasākumu un īstermiņa politikas izstrādes.

Šo metodi var izmantot, lai konstatētu stāvokli izglītības organizācijas dažādos līmeņos. Tā var aprobežoties tikai ar vadību, kura dos novērtējumu punktus un atbilstoši rezultātiem veidos politiku. Vērtēšanu punktus var veikt arī pedagogi un darbinieki (vai to daļa). Ja nepieciešams, dažiem aspektiem novērtējumu punktus var dot noteikti izglītojamie.

Jāņem vērā, ka visām vērtēšanā iesaistītajām personām jābūt orientētām uz izglītības kvalitātes pilnveidi savā organizācijā un objektīvām. Pie tam, novērtēšana punktus – it īpaši, ja tas tiek darīts pirmo reizi, – prasa ekspertu padomu un palīdzību.

Iepriekšminētais, bez šaubām, apgrūtina metodes ieviešanu mūsdienu profesionālās izglītības iestādēs.

TQM – Total Quality Management

Kvalitātes nodrošināšana aptver ļoti plašus uzņēmuma darbības aspektus. Plašāk lietotie kvalitātes nodrošināšanas līdzekļi ir šādi:

- Kvalitātes inspekcija (pārbaude);
- Produkta kvalitātes vadība;
- Kvalitātes nodrošināšana;
- Kvalitātes sistēma;
- Visaptveroša kvalitātes vadība.

Kvalitātes inspekcija nodrošina gatavā produkta kvalitāti un parasti nozīmē gatavā produkta novērtēšanu (testēšanu, inspicēšanu, sertificēšanu), neiejaucoties produkta ražošanas procesā. Šāds kvalitātes nodrošināšanas līdzeklis garantē pārbaudītā gatavā produkta atbilstību noteiktajām prasībām, bet nenodrošina preventīvus pasākumus ražošanas procesā, lai izslēgtu brāķa produkta tālāku apstrādi un ražošanu. Ja netiek pārbaudīti visi produkti, bet tikai izlases veidā, tad uzņēmums nevar garantēt visu produktu atbilstību noteiktajām prasībām, un klientam var tikt piegādāts tām neatbilstošs produkts.

Produkta kvalitātes vadība nodrošina gatavā produkta inspekcijas laikā atklāto neatbilstību cēloņu analīzi un izpēti, lai novērstu neatbilstību atkārtotos. Tomēr produkta kvalitātes vadība aptver tikai fiziskos produkta raksturlielumus un neapskata citus (vadības) faktoros, kuri ir nozīmīgi, lai nodrošinātu produkta kvalitāti.

Kvalitātes nodrošināšana aptver visus ar klienta prasību izpildi saistītos procesus. Kvalitātes nodrošināšana apskata klientu vēlmes, produkta izstrādi, sagatavošanu (ražošanu) un piegādi, kā arī ārējo resursu sagādi un produkta pēcpiegādes darbības. Produkta kvalitātes nodrošināšana tiek veikta vairākos līmeņos un dažādās produkta tapšanas stadijās.

Kvalitātes sistēma strukturē un sistematizē kvalitātes vadības un kvalitātes nodrošināšanas darbības, lai nodrošinātu visaptverošu un pilnīgu pieeju kvalitātes vadības un kontroles principiem. Kvalitātes sistēmas principi ir aprakstīti starptautiskajā standartu sērijā ISO 9000, konkrētas kvalitātes vadības prasības – standartā ISO 9001:2000. Ieviešot ISO 9001:2000 standarta prasībām atbilstošu kvalitātes vadības sistēmu, ir iespējams saņemt sertifikātu, kas apliecina standartā noteikto prasību ieviešanu uzņēmumā un to pastāvīgu uzturēšanu.

Visaptveroša kvalitātes vadība TQM (*Total Quality Management*) tiek uzskatīta par augstāko uzņēmējdarbības izcilības modeli organizācijas vadībai. Visaptverošā kvalitātes pārvaldība ietver uzņēmuma vadību, politiku un stratēģiju, personāla vadību, resursus, procesus, klientu apmierinātību, darbinieku apmierinātību un ietekmi uz sabiedrību. Vairāki visaptverošās kvalitātes vadības principi ir ietverti standartā ISO 9001:2000, tomēr TQM daudz plašāk apskata uzņēmuma

ilgtermiņa darbības analīzi, uzlabošanas iespējas, ietekmi uz sabiedrību. Pēc šī modeļa tiek sadalītas Eiropas un Latvijas kvalitātes balvas, novērtējot uzņēmumu sniegumu pēc noteiktu punktu skalas saskaņā ar Eiropas kvalitātes nodrošināšanas fonda EFQM kritērijiem.

Visaptveroša kvalitātes vadība ir tāda uzņēmuma iekšējā kultūra, kurš ir apņēmies, nepārtraukti pilnveidojoties, sasniegt klientu apmierinātību. Šī kultūra atšķiras dažādās ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas nozarēs, kā arī dažādās valstīs, bet tai ir vienoti būtiskie principi, kas tiek ieviesti, lai uzņēmumam nodrošinātu lielāku tirgus daļu, palielinātu ienākumus un samazinātu izmaksas.

ISO 8402:1994 definē visaptverošu kvalitātes vadību kā vadības skatījumu uz kvalitāti centrētā uzņēmumā, pamatojoties uz visu darbinieku līdzdalību un ilglaicīgu mērķu nosprašanu. Tās mērķis ir klientu apmierinātība un ieguvumi visiem darbiniekiem un sabiedrībai. Citiem vārdiem, visaptveroša kvalitātes vadības filozofija uzņēmumam ir veids, kā tam izpildīt visu ieinteresēto pušu vēlmes un gaidas efektīvi un produktīvi, nepārkāpjot ētiskās vērtības. Visaptveroša kvalitātes vadība ir domāšanas veids par uzņēmuma mērķiem, organizēšanu, procesiem un cilvēkiem, lai nodrošinātu to, ka visi procesi tiek veikti pareizi ar pirmo reizi. Šis domāšanas veids var mainīt visa uzņēmuma, kā arī strādājošo attieksmes, uzvedību un sekmēt pozitīvus rezultātus. Tā būtībā ir vadības teorija, kas pievēršas cilvēkresursiem. Darbinieku apziņa un kompetence tiek attīstīta ar pilnu pasākumu apjomu: kvalitātes apmācību, pastāvīgu procesu uzlabošanu, attīstot stratēģisko plānošanu, salīdzinot organizāciju ar līdzīgām organizācijām tirgū (līmeņa noteikšana), kopdarbu, pieredzes apmaiņu, saziņas uzlabošanu organizācijas iekšienē.

Kas nav visaptveroša kvalitātes vadība? Nedrīkst aizmirst, ka visaptveroša kvalitātes vadība nav sistēma, nav metode vai pat process. Sistēmas, metodes vai procesi tiek izmantoti un īstenoti, lai sasniegtu dažādus visaptverošas kvalitātes vadības principus. Visaptveroša kvalitātes vadība aptver visu uzņēmumu kopumā. Tāpēc tā attiecas uz katru uzņēmuma aktivitāti, pretēji ISO 9000 standartam, kas aprobežojas tikai ar produktus ražojošajiem procesiem. Visaptveroša kvalitātes vadība ietver arī tādas grūti definējamas tēmas, kā uzņēmuma ētika, attieksme un kultūra, kuras savukārt netiek apskatītas ISO 9000 standartā.

Kādēļ uzņēmumam ir jāpieņem visaptveroša kvalitātes vadības filozofija? Pētnieki tam min vairākus galvenos iemeslus:

- Uzņēmums kļūs konkurētspējīgāks;
- Jaunā uzņēmuma kultūra nodrošinās tā izaugsmi un stabilitāti;
- Tiks izveidota darba vide, kurā ikviens darbinieks varēs būt izcils;
- Samazināsies stress, defektu skaits un domstarpības;
- Izveidosies darba komandas, nostiprināsies sadarbība un biedriskums.

Visaptverošas kvalitātes vadības ieviešanas principi:

Uz klientu fokusēts uzņēmums – uzņēmumi ir atkarīgi no saviem klientiem, un tāpēc tiem ir jāizprot esošās un nākamās klientu vajadzības, jāizpilda klientu prasības un jācenšas iegūt klientu apmierinātību.

Vadība – līderiem jāveido vienotība komandā, lai motivētu cilvēkus kopējiem mērķiem un virzībai, jaunas uzņēmuma vides izveidei. Tiek radīta vide, kurā darbinieki ir pilnībā iesaistīti uzņēmuma mērķu īstenošanā.

Cilvēku iesaistīšana – visu līmeņu darbinieki ir uzņēmuma būtība, un viņu pilnīga iesaistīšana nodrošina darbinieku spēju izmantošanu uzņēmuma labā.

Procesa pieeja – vēlamie rezultāti tiek sasniegti efektīvāk, ja attiecīgie resursi un aktivitātes tiek vadīti kā procesi.

Sistēmas pieeja vadībai – savstarpēji savienotu procesu sistēmas vadīšana, identificēšana un izprašana, lai sasniegtu izvirzītos mērķus uzņēmuma efektivitātes un produktivitātes palielināšanai.

Nepārtraukta pilnveidošanās – nepārtraukta pilnveidošanās ir pastāvīgs uzņēmuma mērķis.

Faktiskā pieeja lēmumu pieņemšanā – efektīvi lēmumi pamatojas uz loģisku un intuitīvu datu un informācijas analīzi.

Abpusēji izdevīgas piegādātāju attiecības – abpusēji izdevīgas attiecības starp uzņēmumu un tā piegādātājiem nodrošina abu uzņēmumu spēju veiksmīgi darboties.

Grūtības visaptverošas kvalitātes vadības īstenošanā. Pastāv vairākas izplatītas kļūdas to uzņēmumu vidū, kas ir mēģinājuši ieviest visaptverošu kvalitātes vadību, bet kuriem tas nav izdevies. Šīs kļūdas ir:

- Visaptverošas kvalitātes vadības ierosmi ļauj iespaidot ārējiem spēkiem un notikumiem;
- Nepārvarama un nomācoša vēlme iegūt kvalitātes balvas un sertifikātus, kas novirza uzņēmumu no galvenā mērķa;
- Visaptverošas kvalitātes vadības aktivitātes tiek organizētas un uztvertas kā kaut kas no ikdienas darba pienākumiem atsevišķs, nepiederošs;
- Visaptverošu kvalitātes vadību uztver kā piedevu un nepievērš pietiekamu uzmanību nepieciešamajām izmaiņām uzņēmumā un tā kultūrā, augstākā vadība nepietiekami novērtē visaptverošas kvalitātes vadības ieviešanas nozīmi.

Visaptveroša kvalitātes vadība ir novērtēta un atzīta visā pasaulē. Tā kalpo par pamatu daudzām starptautiski slavenām kvalitātes balvām. Piemēram, prestižākajam pasaules kvalitātes apbalvojumam Japānas Deming Prize balvai, kā arī ASV Malcolm Baldrige Nacionālajai kvalitātes balvai un Eiropas Kvalitātes balvai.

Visaptveroša kvalitātes vadība sekmīgi ir ieviesta vairākās augstskolās, kuru darbības mērķis saistīts ar lietotāju vajadzību izpildi.

CAF – Common Assessment Framework model

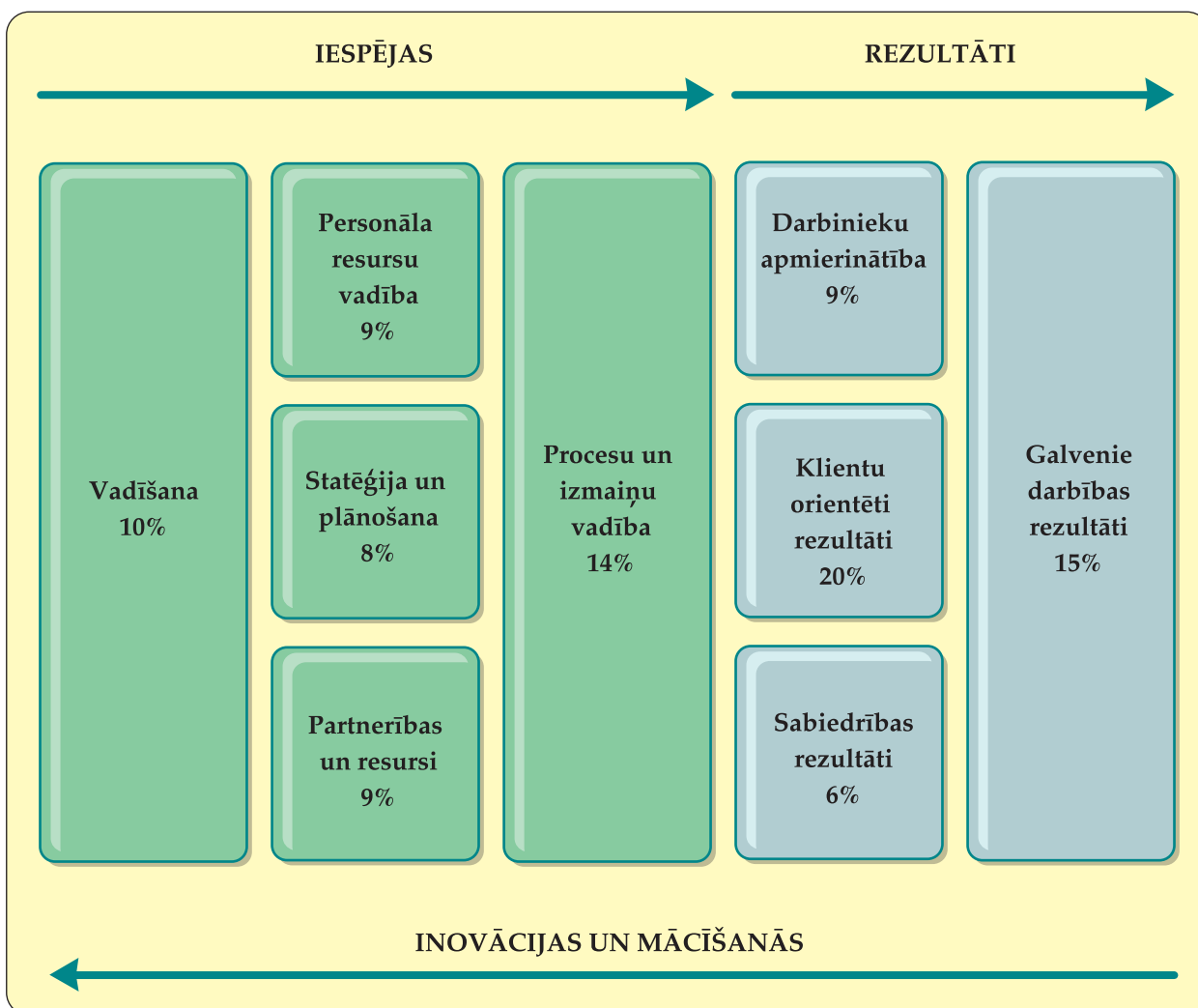
Pasaulē izplatīti vairāki kvalitātes nodrošināšanas modeļi, kurus ieviešot tiek nodrošināta iestāžu darbības kvalitātes novērtēšana un uzlabošana.

CAF modelis (*Common Assessment Framework model* – vispārējas novērtēšanas struktūras modelis) ir vienots Eiropas Savienības dalībvalstu sabiedriskā sektora administrācijas un Eiropas Publiskās administrācijas institūta izstrādāts modelis, lai veiktu sabiedriskā sektora iestāžu darbības pašnovērtējumu. CAF modeļa izstrādē ievēroti principi, kas noteikti Eiropas kvalitātes pārvaldības organizācijas EFQM uzņēmējdarbības izcilības modelī un ir kvalitātes vērtēšanas pamatā Eiropā.

CAF ir vienkāršs pašnovērtējuma rīks, kas izmantojams dažāda veida publiskā sektora iestādēs un tas sastāv no deviņām jautājumu grupām (kritērijiem), pēc kuriem tiek veikta organizāciju darbības vērtēšana. Deviņas jautājumu kategorijas sadalās 27 apakškategorijās, kas detalizēti apskata visas iestādes darbības jomas. CAF modelis kalpo kā līdzeklis, lai:

- Identificētu tās iestādes darbības jomas, kuras uzlabojot, palielinās iestādes darbības efektivitāte;
- Iestādē ieviestu kvalitātes vadības pamatprincipus un uzlabotu iestādes darbību;
- Nodrošinātu saikni starp dažādām kvalitātes vadības sistēmām valsts iestādēs;
- Nodrošinātu iespējas salīdzināt dažādu valstu iestāžu darbības kvalitāti.

Pieci kritēriji aptver iestādes iespējas, lai sasniegtu vēlamus rezultātus, un četri kritēriji novērtē sasniegtos rezultātus.

3.2. attēls. CAF kvalitātes kritēriji.

Vērtēšanas procesā svarīgākais ir iestādes augstākās vadības vēlēšanās izziņāt iestādes darbību un identificēt tās jomas, kurās ir nepieciešami uzlabojumi, lai palielinātu iestādes darbības efektivitāti. Vērtēšanu veic iestādē izveidota darba grupa, kas sastāv no vairākiem vērtētājiem, kuri novērtē katru jomu un nosaka katra kritērija un apakškritērija izpildes punktu skaitu. Pēc tam, aprēķinot vidējo punktu skaitu, nosaka iestādes vērtējumu par katru kritēriju atsevišķi un visu iestādi kopumā. Ļoti būtiski ir veikt analīzi par katra kritērija izpildes rezultātiem un identificēt tieši tās jomas, kurās ir nepieciešami nekavējoši uzlabojumi.

CAF lietošana nodrošina:

- Vērtējumu, kas pamatots ar konkrētiem faktiem;
- Līdzekļi, lai sasniegtu iestādes darbības konsekvenci un identificētu uzlabošanas jomas;
- Vienotus iestādes darba novērtēšanas principus Eiropā;
- Līdzekļi, kā novērtēt iestādes darbības uzlabojumus, noteiktā laika periodā veicot atkārtotu pašnovērtējumu;
- Saiti starp iestādes mērķiem un to sasniegšanai izstrādātajām stratēģijām un procesiem;
- Līdzekļi, lai noteiktu visaktuālākās jomas, kurās uzlabojumi ir kritiski nepieciešami.

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES SADARBĪBA AR SOCIĀLAJIEM UN SADARBĪBAS PARTNERIEM

Mācību gada sākums	<ul style="list-style-type: none"> ● Izglītojamo ekskursija uz nozares uzņēmumu (adaptācijas nedēļas ietvaros); ● Kolektīva tikšanās ar sadarbības partneriem; ● Sadarbības partneru iesaiste profesionālās izglītības iestādes padomes darbā; ● Palielinātas stipendijas izglītojamiem (kopā ar sadarbības partneriem); ● Vecāku informēšana par profesionālās izglītības iestādes aktualitātēm (vecāku sapulces)
1. semestra pedagoģiskais process	<ul style="list-style-type: none"> ● Prakses vietu datu bāzes veidošana; ● Pedagogu stažēšanās uzņēmumos; ● Darba devēju pārstāvju piesaiste profesionālo priekšmetu pasniegšanā; ● Prakses vietu nodrošinājums (sadarbības partneri – darba devēji); ● Sadarbības partneru līdzdalība profesionālās izglītības iestādes metodisko padomju darbā; ● Vecāku iepazīstināšana ar darba devējiem un profesionālās izglītības iestādes un darba devēju sadarbības formām
1. semestra noslēgums	<ul style="list-style-type: none"> ● Profesionālās izglītības programmu aktualizācija, iesaistot darba devējus; ● Jaunu profesionālās izglītības programmu veidošana; ● Prognozes uzņemšanas plānam; ● Nozares izpēte (parasti veic sociālie partneri); ● Sadarbības partneru līdzdalība pedagoģiskās padomes sēdē; ● Sadarbības partneru aptauja
2. semestra pedagoģiskais process	<ul style="list-style-type: none"> ● Sadarbības partneru līdzdalība profesionālo konkursu norisē; ● Izglītojamo ekskursijas uz profesionālās izglītības izstādēm; ● Konference ar darba devējiem; ● Darba tirgus izpēte (parasti veic sociālie partneri); ● Darba devēju kā vērtētāju līdzdalība izglītojamo projektu darbu un radošo darbu skatē; ● Izglītojamo vecāku aptauja (anketēšana)
Kvalifikācijas prakse	<ul style="list-style-type: none"> ● Praktikanšu atskaišu analīze; ● Prakses raksturojuma analīze; ● Profesionālo priekšmetu pedagogu aptauja (anketēšana); ● Pedagogu priekšlikumu analīze
Kvalifikācijas eksāmeni	<ul style="list-style-type: none"> ● Sociālo partneru līdzdalība eksāmenu komisijā; ● Eksāmenu gaitas un rezultātu analīze un sociālo partneru priekšlikumi
Izlaidums	<ul style="list-style-type: none"> ● Darba devēju līdzdalība izlaiduma gaitā; ● Absolventu iekārtošana darbā

Mācību gada noslēgums	<ul style="list-style-type: none"> ● Mācību gada darba analīze, sadarbības izvērtējums un priekšlikumi darba kvalitātes pilnveidei; ● Pašvērtējuma veidošana; ● Pašvērtējuma publiskošana; ● Priekšlikumi darba devējiem sadarbības pilnveidei
Nākamā mācību gada darba plānošana	<ul style="list-style-type: none"> ● Izglītojamo uzņemšana; ● Darba devēju līgumi ar jaunuzņemtajiem; ● Mācību gada uzdevumu izvirzīšana un apstiprināšana; ● Absolventu darba gaitu izpēte un analīze; ● Plānošanas dokumentācijas sagatavošana
Profesionālās izglītības iestādes darbības ārējā vērtēšana	<ul style="list-style-type: none"> ● Sociālo partneru iesaistīšanās vērtēšanas komisijā; ● Sociālo partneru un sadarbības partneru līdzdalība profesionālās izglītības iestādes darba vērtējuma noslēguma ziņojuma projekta izstrādē; ● Priekšlikumu sagatavošana profesionālās izglītības iestādes darbības pilnveidei

IEKŠĒJĀS KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMA, TĀS PAMATJOMU IZVĒRTĒJUMS

Profesionālās izglītības iestādes darbības pamatjomu izvērtējums ietverts tabulā, kurā ir sešas kolonnas:

1. Kolonnā norādīti katra kritērija apakškritēriji. Atbilstoši apakškritērija nozīmīgumam katram no tiem ir norādīts maksimālais punktu skaits;
2. Kolonnā raksta pašvērtējumā iegūto punktu skaitu, kurš parāda profesionālās izglītības iestādes darbības pakāpi atbilstošajam apakškritērijam;
3. Kolonnā jāraksta tikai tos veiktos darbus, pasākumus, faktus, kas veikti konkrētajā mācību gadā (rezultatīvie rādītāji) un kas ir dokumentāli apliecināmi;
4. Kolonnā jānorāda tikai tie dokumenti, kuros atspoguļoti rezultatīvie rādītāji;
5. Kolonnā ir norāde par attiecīgā dokumenta atrašanās vietu;
6. Kolonnā jebkurš interesents – ārējais vai iekšējais –, iepazīstoties ar pašvērtējumu, varētu atzīmēt radušos jautājumus, piezīmes.

Pēc katra apakškritērija ir tā novērtējuma punktos pamatojums. Tā kā rezultatīvais rādītājs ietver indikatorus, kas atspoguļo apakškritērija izpildes līmeni, tad novērtējuma pamatojums ne vienmēr ir būtisks. Izvērtējot katru kritēriju, tiek veikti secinājumi un priekšlikumi izvērtētās pamatjomas pilnveidošanai. Izteiktie priekšlikumi jāiekļauj nākamā mācību gada darba plānā, formulējot tos kā uzdevumus.

Vērtējamā kritērija un apakškritērija izpildes indikatoru noteikšanu skatīt 6. pielikumā.

Kritērijs	Pašvērtējums (punkti)	Rezultatīvais rādītājs ¹	Dokuments	Dokumenta atrašanās vieta	Piezīmes
1. kritērijs. Vadīšana (100 punkti)					
1.1. Iestādes virzības, attīstības ceļu, vīzijas, misijas noteikšana (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi ²					
1.1. Organizatoriskās struktūras ieviešana un attīstīšana (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
1.2. Darbinieku iesaiste kvalitātes vērtēšanas procesā (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
1.3. Attiecību veidošana ar sociālajiem partneriem (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					

¹ Rezultatīvais rādītājs – darbību un tās rezultātu apliecinošs pierādījums.

² Kritēriju novērtējumu veic, salīdzinot ar iepriekšējo vērtēšanas periodu. (Līdz 1000 rakstu zīmēm.)

Kritērijs	Pašvērtējums (punkti)	Rezultatīvais rādītājs ¹	Dokuments	Dokumenta atrašanās vieta	Piezīmes
2. kritērijs. Stratēģija un plānošana (80 punkti)					
2.1. Informācijas uzkrāšana par sadarbības partneru šodienas un rītdienas vajadzībām (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
2.2. Stratēģijas un plānu attīstīšana, izskatīšana un uzlabošana (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi					
2.3. Stratēģijas un plānošanas ieviešana visā institūcijā (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					
3. kritērijs. Personāla resursu vadība (90 punkti)					
3.1. Personāla resursu plānošana, vadīšana un uzlabošana atbilstoši stratēģijai (<i>max</i> 35 punkti)					
Secinājumi					
3.2. Darbinieku kompetences identificēšana, attīstīšana un izmantošana. Nodrošinājums ar atbilstošas kvalifikācijas pedagogiem (<i>max</i> 35 punkti)					
Secinājumi					
3.3. Personāla iesaistīšana sadarbībā un iespēju paplašināšanā (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					
4. kritērijs. Partnerības un resursi (90 punkti)					
4.1. Partnerības attiecību attīstīšana un nodrošināšana (<i>max</i> 15 punkti)					
Secinājumi					
4.2. Sadarbības ar klientiem attīstīšana (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
4.4. Finanšu pārvaldība (<i>max</i> 10 punkti)					
Secinājumi					
4.5. Teorētisko un praktisko mācību materiāltehniskais nodrošinājums un jaunāko tehnoloģiju apgūšana (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
4.6. Ēku un īpašumu pārvaldība. Telpu nodrošinājums teorētiskajām un praktiskajām mācībām (<i>max</i> 15 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					

Kritērijs	Pašvērtējums (punkti)	Rezultatīvais rādītājs ¹	Dokuments	Dokumenta atrašanās vieta	Piezīmes
5. kritērijs. Procesa un izmaiņu vadība (150 punkti)					
5.1. Darbības procesu vadība un uzlabošana (<i>max</i> 60 punkti)					
Secinājumi					
5.2. Modernizācijas plānošana un vadība (<i>max</i> 60 punkti)					
Secinājumi					
5.3. Resursu atbilstība profesionālās kvalifikācijas eksāmenu organizēšanai (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					
6. kritērijs. Klientu orientēti rezultāti (200 punkti)					
6.1. Mācību procesa kvalitātes nodrošināšana (mācīšana un mācīšanās) (<i>max</i> 50 punkti)					
Secinājumi					
6.2. Izglītojamo vajadzību ievērošana (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi					
6.3. Izglītojamo vērtēšanas process (<i>max</i> 50 punkti)					
Secinājumi					
6.4. Atbalsts izglītojamiem (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi					
6.5. Sadarbība ar vecākiem (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
6.6. Klientorientētu mērījumu indikatori (sūdzības, ieteikumi) (<i>max</i> 20 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					
7. kritērijs. Darbinieku apmierinātība (90 punkti)					
7.1. Darbinieku motivācijas un apmierinātības pētījumi (<i>max</i> 30 punkti)					
Secinājumi					
7.2. Darbinieku sasniegumu rezultāti (<i>max</i> 60 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					
8. kritērijs. Sadarbības rezultāti – ietekme (90 punkti)					
8.1. Ietekme sabiedrībā, ietekme uz vidi					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					

Kritērijs	Pašvērtējums (punkti)	Rezultatīvais rādītājs ¹	Dokuments	Dokumenta atrašanās vieta	Piezīmes
9. kritērijs. Galvenās darbības rezultāti (150 punkti)					
9.1. Izglītības iestādes mērķu sasniegšana (<i>max</i> 60 punkti)					
Secinājumi					
9.2. Izglītojamo uzņemšanas, uzskaites un atskaitīšanas sistēma (<i>max</i> 50 punkti)					
Secinājumi					
9.3. Finansiālie rezultāti (<i>max</i> 40 punkti)					
Secinājumi					
Secinājumi un priekšlikumi:					

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES DARBĪBU RAKSTUROJOŠO KRITĒRIJU IZVĒRTĒJUMS

Kritērijs/Vērtējamais indikators		Pašvērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (%)	Tālākās attīstības vajadzības
1. kritērijs. Vadīšana (100 punkti)					
1.1. Iestādes virzības, attīstības ceļu, vīzijas, misijas noteikšana (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Izglītības iestādes attīstības stratēģija, plāns				
	2. Pašvērtējuma sagatavošana un norises plānojums (SVID analīze)				
	3. Sadarbība ar iekšējiem partneriem (izglītojamiem, izglītojamiem, darbiniekiem), sanāksmju protokoli				
	4. Sadarbība ar ārējiem partneriem – darba tirgus institūcijām, rezultātu apkopojums, sanāksmju protokoli				
1.2. Organizatoriskās struktūras ieviešana un attīstīšana (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Izglītības iestādes vadības struktūra				
	2. Izglītības iestādes sadarbības partneru iesaiste izglītības iestādes padomē (nolikums)				
	3. Sadarbības partneru iesaistes mehānisms				
1.3. Darbinieku iesaiste kvalitātes vērtēšanas procesā (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Darba pienākumu sadales dokumenti				
	2. Darbinieku anketēšanas dati, analīze				
1.4. Attiecību veidošana ar sociālajiem partneriem (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Sadarbības līgumi				
	2. Kvalifikācijas eksāmenu komisiju sastāva komplektēšana ar sociālo partneru dalību				
	3. Informācijas novadīšana sociālajiem partneriem – informatīvi biļeteni, informācija mājas lapā				
	4. Pedagogu dalība sociālo partneru aktivitātēs				
2. kritērijs. Stratēģija un plānošana (80 punkti)					
2.1. Informācijas uzkrāšana par sadarbības partneru šodienas un rītdienas vajadzībām (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Prakses vietu datu bāzes				
	2. Prakšu vadītāju ieteikumi				
	3. Kvalifikācijas eksāmenu komisiju priekšlikumi darba uzlabošanai				
	4. Statistika par absolventu tālākajām darba gaitām, izglītību				
	5. Izglītības iestādes informācijas centra apkopojums par jaunākajiem sasniegumiem profesijā un nozarē				
	6. Jaunuzņemtā kontingenta analīzes materiāli				
	7. Tikšanās ar darba devējiem, vecākiem, protokoli				

Kritērijs/Vērtējamais indikators		Pašvērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (%)	Tālākās attīstības vajadzības
2.2. Stratēģijas un plānu attīstīšana, izskatīšana un uzlabošana (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Sociālo partneru priekšlikumi izglītības iestādes darba uzlabošanai				
	2. SVID analīzes materiāli, prioritāšu noteikšana				
	3. Iepriekšējā mācību gada pārskats				
	4. Stratēģiskais plāns				
	5. Iekšējās kontroles grafiks				
	6. Ārpusbudžeta līdzekļu piesaiste				
	7. Kvalifikācijas eksāmenu rezultātu analīzes materiāli				
	8. Izglītības programmu aktualizācija				
	9. KVS mērķu formulējums, protokoli				
	10. Kvalitātes nodrošināšanas politika, kvalitātes vadības rokasgrāmata				
2.3. Stratēģijas un plānošanas ieviešana visā institūcijā (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Stratēģiskais plāns, laika grafiks				
	2. Gada mērķu un uzdevumu formulējums, gada plāns				
	3. Metodisko komisiju darba plāni				
	4. Iekšējās kontroles grafiks				
	5. Iepriekšējā gada pārskats				
	6. Izglītības iestādes darbinieku tālākizglītības virzieni, plāni				
	7. Rikojumi par darba grupu veidošanu				
3. kritērijs. Personāla resursu vadība (90 punkti)					
3.1. Personāla resursu plānošana, vadīšana un uzlabošana atbilstoši stratēģijai (max 35 punkti)					
Indikatori:	1. Darbinieku amata vienību saraksts				
	2. Amatu apraksti, personas prasību profili				
	3. Darbā pieņemšanas procedūru apraksti				
	4. Darbinieku profesionālās kvalifikācijas pilnveides grafiks				
	5. Personāla profesionālās pilnveides/stažēšanās plāni, atskaites u.c. dokumenti				
	6. Tarifācijas saraksti				
	7. Darbinieku mainības uzskaitē, analīze				
3.2. Darbinieku kompetences identificēšana, attīstīšana un izmantošana. Nodrošinājums ar atbilstošas kvalifikācijas pedagogiem (max 35 punkti)					
Indikatori:	1. Izglītības iestādes darbinieku darba novērtēšanas sistēma				
	2. Darbinieku personas lietas (CV, izglītības dokumentu kopijas, profesionālās kvalifikācijas pilnveidošanas kursu apliecinājošu dokumentu kopijas, zinātniskie grādi)				
	3. Projektos iesaistīto darbinieku saraksts				

Kritērijs/Vērtējamais indikators		Pašvērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (%)	Tālākās attīstības vajadzības
3.3. Personāla iesaistīšana sadarbībā un iespēju paplašināšanā (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Darba koplīgums				
	2. Izglītības iestādes darba plāna izstrādes darba grupu sanāksmju protokoli (administratīvo sēžu, metodiskās apvienības, metodisko komisiju, nodaļu, struktūrvienību)				
	3. Mācību nodarbību, stundu hospitācijas (administrācijas, struktūrvienību, pedagogu savstarpējās)				
	4. Anketēšanas, aptaujas rezultātu apkopojumi				
4. kritērijs. Partnerības un resursi (90 punkti)					
4.1. Partnerības attiecību attīstīšana un nodrošināšana (max 15 punkti)					
Indikatori:	1. Sadarbības vajadzību noteikšanas dokumentu analīze (izglītojamo, pedagogu, administrācijas, vecāku, nozaru pārstāvju anketēšanas materiāli)				
	2. Projektu, vienošanos, līgumu dokumentācija finanšu līdzekļu piesaistīšanai				
	3. Trīspusējie prakses līgumi				
	4. Starptautiskās sadarbības partnerības dokumenti				
4.2. Sadarbības ar klientiem attīstīšana (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Klientu līdzdalības mehānismi izglītības iestādes procesos				
	2. Izglītības iestādes padomes darbības materiāli				
	3. Izglītojamo pašpārvaldes darbības materiāli				
	4. Iesniegumu, priekšlikumu, sūdzību un ieteikumu iesniegšanas un lietvedības dokumenti				
	5. Izglītības iestādes informatīvie materiāli (informācija internetā, mājaslapas esamība, tās saturs, informācija specializētos reklāmas izdevumos, Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūrā u.c.)				
	6. Gada pārskatu publiskošana				
	7. Sadarbības ar vecākiem mehānismi, apliecinātie dokumenti				
4.3. Zināšanu, kas iegūtas no partneriem, pārvaldība (max 10 punkti)					
Indikatori:	1. Zināšanu un informācijas vajadzību noteikšanas dokumenti (izglītojamo, pedagogu, administrācijas, vecāku anketēšanas materiāli)				
	2. Nozaru partneru līdzdalība izglītības programmu un mācību priekšmetu programmu izstrādē				
	3. Metodiskās komisijas darbība sadarbībā ar nozaru partneriem				
	4. Nozaru aktualitāšu informatīvo materiālu un pasākumu nodrošināšana				

Kritērijs/Vērtējamais indikators		Pašvērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (%)	Tālākās attīstības vajadzības
4.4. Finanšu pārvaldība (max 10 punkti)					
Indikatori:	1. Gada budžeta tāme, analīzes materiāli				
	2. Ikmēneša budžeta izlietojuma tāmes, analīzes materiāli				
	3. Izglītības iestādes fondu, sponsoru, dāvinājumu un citu brīvprātīgo ziedojumu dokumentācija				
	4. Finanšu pieprasījumu materiāli				
	5. Algu fonda ekonomijas izmantošanas nolikums				
	6. Piemaksu par darba kvalitāti noteikšanas dokumentācija				
	7. Informatīvie materiāli par izglītības iestādes budžetu, tā izpildi				
	8. Izglītības iestādes budžeta audita dokumentācija				
	9. Cenu aptauju, iepirkumu materiāli				
	10. Projektu, vienošanos, līgumu dokumentācija finanšu līdzekļu piesaistīšanai				
4.5. Teorētisko un praktisko mācību materiāltehniskais nodrošinājums un jaunāko tehnoloģiju apgūšana (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Materiālu un inventāra uzskaites dokumentācija				
	2. Tehnoloģisko risinājumu, materiālu un inventāra vajadzību noteikšanas dokumentācija				
	3. Tehnoloģiju, inventāra pases, licences u.tml. dokumenti				
	4. Tehnoloģiju un inventāra bojājumu uzskaites un novēršanas žurnāls				
	5. Kontroles un uzraudzības dienestu atzinumi par tehnoloģisko iekārtu un inventāra atbilstību un ekspluatācijas drošību				
4.6. Ēku un īpašumu pārvaldība. Telpu nodrošinājums teorētiskajām un praktiskajām mācībām (max 15 punkti)					
Indikatori:	1. Ēku profilaktisko un ārkārtas apsekojumu materiāli				
	2. Kontroles un uzraudzības dienestu atzinumi par ēku atbilstību un ekspluatācijas drošību				
	3. Telpu noslodzes plāni				
	4. Ēku un īpašumu izmantošanas efektivitātes novērtējuma dokumenti				
	5. Sadarbības partneru līdzdalība ēku, būvju u.c. īpašumu apsaimniekošanā un uzturēšanā				
5. kritērijs. Procesa un izmaiņu vadība (150 punkti)					
5.1. Darbības procesu vadība un uzlabošana (max 60 punkti)					
Indikatori:	1. Izglītības iestādes darbu reglamentējošie dokumenti				
	2. Izglītības iestādes iekšējās kārtības noteikumi				
	3. Izglītības programmu licences				
	4. Mācību priekšmetu programmas				
	5. Nodarbību saraksts				
	6. Direktora rīkojumi				
	7. Mācību nodarbību uzskaites žurnāli				
	8. Izglītojamo nodarbību kavējumu uzskaites un analīzes materiāli				
	9. Pārbaudes darbu grafiki				
	10. Audzinātāju darba plāni				

Kritērijs/Vērtējamais indikators		Pašvērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (%)	Tālākās attīstības vajadzības
5.2. Modernizācijas plānošana un vadība (max 60 punkti)					
Indikatori:	1. Materiāli tehniskās bāzes uzlabošanas plāns				
	2. Kontroles un uzraudzības dienestu veiktajās pārbaudes sastādītie akti				
	3. Izglītības iestādes pašvērtējumā identificēto nepilnību novēršanas plāns				
	4. Sociālo partneru identificēto nepieciešamo uzlabojumu plāns				
5.3. Resursu atbilstība profesionālās kvalifikācijas eksāmenu organizēšanai (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Eksāmenu organizēšanu reglamentējošie dokumenti				
	2. Metodiskais nodrošinājums				
	3. Eksāmenu satura datu bāzes nodrošinājums				
	4. Atbilstošas kvalifikācijas eksāmenu komisiju sastāva nodrošinājums				
6. kritērijs. Klientu orientēti rezultāti (200 punkti)					
6.1. Mācību procesa kvalitātes nodrošināšana (mācīšana un mācīšanās) (max 50 punkti)					
Indikatori:	1. Mācību nodarbību uzskaites žurnāli				
	2. Nodarbību saraksts				
	3. Metodisko komisiju darba plāni un sanāksmju protokoli				
	4. Pedagoģiskās padomes sēžu protokoli				
	5. Mācību stundu vērošanas materiāli				
	6. Kvalifikācijas eksāmenu rezultātu apkopojums, dinamika				
	7. ISEC eksāmenu rezultāti				
	8. Pedagogu tematiskie plāni				
	9. Mācību metožu daudzveidības pierādījumi (stundu pārbaužu dati)				
	10. Izglītojamo atsauksmes, aptauju dati				
	11. Pedagoģiskā personāla nodrošinājums ar informāciju tehnoloģijām, t.sk. internetu				
6.2. Izglītojamo vajadzību ievērošana (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Iekšējās kārtības noteikumi				
	2. Iekšējie normatīvie akti par izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanu				
	3. Izglītības iestādes atbalsta personāls				
	4. Izglītojamo pašpārvaldes materiāli				
	5. Audzināšanas darba plāni				
	6. Izglītojamo iesniegumi, to izskatīšanas kārtība un rezultāti				
	7. Izglītojamo izaugsmes dinamika, analīžu dati				
	8. Darba drošības un sanitāro normu izpildes dati (kontrolējošo institūciju akti)				
	9. Stipendiju piešķiršanas nolikums				
	10. Izglītojamo pašpārvaldes darba plāni				
	11. Izglītojamo nodrošinājums ar informāciju tehnoloģijām, t.sk. internetu				

Kritērijs/Vērtējamais indikators		Pašvērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (%)	Tālākās attīstības vajadzības
6.3. Izglītojamo vērtēšanas process (max 50 punkti)					
Indikatori:	1. Mācību nodarbību uzskaites žurnāli				
	2. Iekšējie normatīvie akti par izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanu				
	3. Izglītojamo sekmju dinamika, analīzes materiāli				
	4. Izglītojamo prakses vērtējumu dati				
	5. Interviju ar izglītojamiem analīzes dati				
	6. Pedagoģu pašvērtējumu datu apkopojums mācību gadā				
6.4. Atbalsts izglītojamiem (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Izglītojamo veselības uzskaites dati (personas lietas)				
	2. Instruktažu materiāli				
	3. Darba drošības instrukcijas				
	4. Darbs ar izglītojamiem, kam nesokas mācībās, un talantīgajiem izglītojamiem				
	5. Izglītības iestādes darbs izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrēšanai izglītības procesā				
	6. Izglītības iestādes psihologa darba grafiks				
	7. Interesu izglītības darba plāni				
6.5. Sadarbība ar vecākiem (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Grupu audzinātāju darba plānojums				
	2. Vecāku sanāksmju materiāli				
	3. Informācijas apmaiņa starp izglītības iestādi un izglītojamo vecākiem				
	4. Vecāku darbība izglītības iestādes pārvaldes organizācijas (padomēs) – protokoli				
	5. Grupu audzināšanas žurnāli				
	6. Vecāku iesniegumu reģistrācijas žurnāls				
	7. Dienesta viesnīcas sadarbības ar vecākiem uzskaites materiāli (žurnāli)				
6.6. Klientu orientētu mērījumu indikatori (sūdzības, ieteikumi) (max 20 punkti)					
Indikatori:	1. Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu reģistrācijas žurnāls				
	2. Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu analīzes materiāli				
	3. Darba kārtības noteikumi, darba līgumi				
7. kritērijs. Darbinieku apmierinātība (90 punkti)					
7.1. Darbinieku motivācijas un apmierinātības pētījumi (max 30 punkti)					
Indikatori:	1. Darbinieku anketēšanas, aptauju rezultātu apkopojums				
	2. Darbinieku iesniegumu un sūdzību reģistrs				
7.2. Darbinieku sasniegumu rezultāti (max 60 punkti)					
Indikatori:	1. Valsts noslēguma pārbaudījumu rezultāti				
	2. Dalība profesionālās meistarības konkursos				
	3. Dalība mācību priekšmetu olimpiādēs				
	4. Darbinieku radošie sasniegumi – metodisko materiālu izstrāde, dalība izstādēs u.tml.				

Kritērijs/Vērtējamais indikators		Pašvērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (punkti)	Eksperta vērtējums (%)	Tālākās attīstības vajadzības
8. kritērijs. Sadarbības rezultāti – ietekme (90 punkti)					
8.1. Ietekme sabiedrībā, ietekme uz vidi					
Indikatori:	1. Sadarbības projekti (līgumi) ar pašvaldību				
	2. Sadarbības projekti (līgumi) ar nozares pārstāvniecību				
	3. Informācijas par izglītības iestādi izplatīšanas projekti un pasākumi				
	4. Izglītības iestādes atpazīstamības un prestiža novērtējuma dati				
	5. Kontrolējošo institūciju atzinumi par izglītības iestādi				
	6. Izglītības iestādes noformējums un uzskatāmā informācija par KVS				
9. kritērijs. Galvenās darbības rezultāti (150 punkti)					
9.1. Izglītības iestādes mērķu sasniegšana (max 60 punkti)					
Indikatori:	1. Absolventu nodarbinātība, uzskaites materiāli, analīze				
	2. Dati par dalību konkursos, izstādēs, pedagogu radošās darbības uzskaitē				
	3. Sociālo partneru un sadarbības partneru aptauju rezultāti, protokoli				
	4. Izglītības programmu materiāltehniskais nodrošinājums				
	5. Kvalifikācijas eksāmenu rezultāti, apkopojums, analīze (salīdzinājums ar radniecīgo skolu rezultātiem)				
9.2. Izglītojamo uzņemšanas, uzskaites un atskaitīšanas sistēma (max 50 punkti)					
Indikatori:	1. Izglītības iestādes normatīvie dokumenti par izglītojamo uzņemšanu, pārceļšanu, atskaitīšanu				
	2. Izglītības iestādes izglītojamo uzņemšanas plānojums				
	3. Izglītības iestādes uzņemšanas komisijas protokoli				
	4. Pedagoģiskās padomes sēžu materiāli				
	5. Direktora rīkojumi				
	6. Izglītojamo iesniegumi				
	7. Izglītojamo personas lietas				
9.3. Finansiālie rezultāti (max 40 punkti)					
Indikatori:	1. Izglītības iestādes budžeta izpilde, iestādes padomes atzinumi				
	2. Pašu ieņēmumu plāna izpilde, analīze				
	3. Izglītības iestādes papildus finansējuma ieguves rezultāti				

■ Piezīmes:

Vērtēšanas darba veikšanai ekspertam darba ērtumam klāt pievienotā CD tiek piedāvāta "Profesionālās izglītības iestādes darbības novērtēšanas eksperta darba lapa", kas, veicot vērtēšanu, katram ekspertam jāaizpilda elektroniski.

Izvērtējums ir ietverts tabulā, kurai ir 6 kolonnas.

1. Kolonnā tiek norādīti 9 vērtēšanas kritēriji ar tiem piešķirto punktu skaitu, katram kritērijam tiek norādīti apakškritēriji. Katram apakškritērijam ir norādīti kritērija izpildes indikatori, kuru izpildi vērtē eksperts. Atbilstoši apakškritērija nozīmīgumam, katram no tiem ir norādīts maksimālais punktu skaits.
2. Kolonnā raksta pašvērtējumā vai arī iepriekšējā periodā vērtēšanā iegūto punktu skaitu, kurš parāda profesionālās izglītības iestādes darbības atbilstību apakškritērijā izvirzītajām prasībām.
3. Kolonnā tiek automātiski aprēķināts profesionālās izglītības iestādes iegūtais punktu skaits katram indikatoram un attiecīgi katra apakškritērija un kritērija summārais punktu skaits, kas izriet no eksperta procentuāli izvērtētās attiecīgā indikatora izpildes.
4. Kolonnā eksperts atzīmē katra indikatora izpildes novērtējumu procentos, ierakstot attiecīgo skaitli, balstoties uz 5. kolonnā sniegto indikatīvo kritērija izpildes līmeni un ekspertam pieejamo informāciju par rezultatīvajiem rādītājiem un to dokumentālajiem pierādījumiem.
5. Kolonnā sniegts indikatoru izpildes līmeņa vērtēšanas atšifrējums:
0%–10% – nav izpildīts,
15%–35% – nedaudz izpildīts,
40%–60% – daļēji izpildīts,
65%–85% – gandrīz izpildīts,
90%–100% – pilnībā izpildīts.
6. Kolonnā eksperts var ierakstīt savas piezīmes un ieteikumus izglītības iestādes tālākai attīstībai. Izvirzītie priekšlikumi jāiekļauj nākamā mācību gada darba plānā, formulējot tos kā uzdevumus.

PAŠVĒRTĒJUMA ZIŅOJUMA STRUKTŪRA

Izstrādātā profesionālās izglītības iestādes pašvērtējuma ziņojuma struktūra ir veidota kā vienots izglītības iestādes mācību gada darba pārskats. Pašvērtējuma ziņojumā iekļautā informācija atbilst ikvienas izglītības iestādes darbībā ieinteresētās institūcijas (ES atbilstošo struktūru, IZM, Izglītības Valsts inspekcijas, Latvijas Darba devēju konfederācijas u.c.) prasībām.

Pašvērtējuma ziņojums publicējams.

1. Vispārējs profesionālās izglītības iestādes raksturojums
2. Profesionālās izglītības iestādes darbības pamatmērķi
3. Iepriekšējā vērtēšanas periodā konstatēto vājo pušu novēršanas pasākumu rezultāti
4. Izglītības procesa rezultāti
5. Audzināšanas darba rezultāti
6. Absolventu nodarbinātība, darba devēju atsauksmes
7. Sadarbība ar darba tirgu izglītības procesa un rezultātu nodrošināšanā, atgriezeniskās saites veidošana
8. Institucionālās un reģionālās attiecības
9. Starptautiskā sadarbība
10. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēma, tās pamatjomu izvērtējums

1. Vispārējs profesionālās izglītības iestādes raksturojums

Īsa informācija par profesionālās izglītības iestādes atrašanās vietu, īstenojamām izglītības programmām, izglītojamo skaitu, pedagogu sastāvu, īpašiem piedāvājumiem, izglītības iestādes vidi, budžeta plānojumu un izlietojumu, izglītības iestādes vadības struktūra.

- Īstenojamās izglītības programmas.

Nr.	Izglītības programma, tās kods	Iegūstamā kvalifikācija	Programmas licences derīguma termiņš	Programmas akreditācijas termiņš
1.				

- Izglītojamo kontingents (izglītības programmas, uzņemšanas plāna izpilde, izglītojamo skaits maksas grupās).

200__ . gadā uzņemti 1. kursā (uz 01.09.)

Nr. p. k.	Izglītības programma	Plāns (budžets)	Faktiski (budžets)	Maksas grupās

200__ . gadā uzņemti 1. kursā (uz 01.10.)

Nr. p. k.	Izglītības programma	Plāns (budžets)	Faktiski (budžets)	Maksas grupās

- Izglītojamo atskaitīšana, atskaitīšanas iemeslu analīze.

Kurss	Izglītojamo skaits uz 01.10.200__.	Atskaitīšanas iemesli							Kopā	%
		Pārgāja uz citām izglītības iestādēm	Slimības dēļ	Nepietiekams vērtējums	Neatrisināti kavējumi	Dzīves vietas maiņa	Ģimenes apstākļu dēļ	Citi iemesli		
1.										
2.										
3.										
	Kopā:									

Secinājumi

- Pedagoģiskie darbinieki – skaits, izglītība, profesionālā pilnveide, analīze.

1	Skaits	Izglītība						Magistru skaits	Doktoru skaits
		Vispārējā vidēja	Profesionālā vidēja	Vidējā izglītība + pedagoģiskā	Augstākā nepedagoģiskā	Augstākā pedagoģiskā	Augstākā nepedagoģiskā + pedagoģiskā		
	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Direktors									
Direktora vietnieki:									
mācību darbā									
praktiskajā apmācībā									
audzināšanas darbā									
Sporta organizators									
Pārējie pedagogi									
t.sk. izglītības metodiķi									
t.sk. bibliotekāri									
t.sk. pulciņu vadītāji									
t.sk. dienesta viesnīcu skolotāji									
	Kopā:								

- Pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveide trīs gadu laikā.

Mācību gads	Pedagogu skaits izglītības iestādē	Pedagogu skaits, kuri pilnveidoja profesionālo meistarību ne mazāk kā 36 stundu apjomā	Finansēšanas avoti		
			Valsts budžeta līdzekļi*	Izglītības iestādes pašu ieņēmumi	Pedagogu personīgie līdzekļi u.c.

* Valsts budžeta līdzekļi, tai skaitā PIA, ISEC, Izglītības pārvalžu organizētie kursi.

1. nodaļas secinājumi

2. Profesionālās izglītības iestādes darbības pamatmērķi, darba uzdevumi

Detalizēti formulēti profesionālās izglītības iestādes mērķi un profesionālās izglītības iestādes darba uzdevumi vērtējamajam mācību gadam.

- Atskaites perioda (mācību gada) galvenie uzdevumi, to izpilde.

2. nodaļas secinājumi

3. Iepriekšējā vērtēšanas periodā konstatēto vājo pušu novēršanas pasākumu rezultāti

Informācija par iepriekšējā mācību gada laikā konstatēto kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pamatjomu izvērtējuma vājo pušu novēršanas pasākumiem, to rezultātiem.

- Konkrēti sasniegumi, kurus ir izdevies realizēt, ievērojot iepriekšējā mācību gada prioritātes.
- Pēc sasniegumu uzskaitījuma norādīt pilnveidojamās jomas.

3. nodaļas secinājumi

4. Izglītības procesa rezultāti

- Kvalifikācijas eksāmenu rezultāti, to dinamika. *Secinājumi.*

Nr. p. k.	Izglītības programma	Ieguva atbilstošu kvalifikāciju (izglītojamo skaits)	Ieguva citu kvalifikāciju (izglītojamo skaits)	Neieguva kvalifikāciju (izglītojamo skaits)	Eksaminējamo skaits

- Valsts centralizēto eksāmenu rezultāti, to dinamika. *Secinājumi.*
- Informācija par centralizētajiem vispārizglikojošo priekšmetu eksāmeniem.

Mācību priekšmets	Izglītojamo skaits, kuri kārtoja eksāmenus						Neieradās*
	Kopā	Līmeņi					
		A	B	C	D	E	
Matemātika							
Latviešu valoda un literatūra							
Angļu valoda							
Vēsture							
Valsts valoda							

* Neieradās neattaisnotu iemeslu dēļ.

Secinājumi.

- Piedalīšanās IZM, PIA u.c. organizētajos pasākumos, konkursos, skatēs; rezultāti.

Nr.	Pasākums	Izglītības iestādes dalība	Rezultāti (vieta)

- Mācību metodiskais darbs, organizācija, analīze.

4. nodaļas secinājumi

5. Audzināšanas darba rezultāti

Audzināšanas darbs, tajā skaitā profesionālās orientācijas un adaptācijas pasākumi, izglītojamo līdzpārvaldes darbs. Profesionālās izglītības iestādes reklāma.

- Audzināšanas darbs, tajā skaitā profesionālās orientācijas un adaptācijas pasākumi.

Nr. p. k.	Mācību gada galvenie uzdevumi	Galveno uzdevumu izpilde	Neatrisinātie jautājumi

Secinājumi.

- Izglītojamo līdzpārvaldes darbs.

Nr. p. k.	Mācību gada galvenie uzdevumi	Galveno uzdevumu izpilde	Neatrisinātie jautājumi

Secinājumi.

5. nodaļas secinājumi

6. Absolventu nodarbinātība, darba devēju atsauksmes

Sadarbības mehānismi, atsauksmju datu bāze, absolventu nodarbinātības pētījumi, analīze.

- Sadarbība ar darba devējiem, to apvienībām, vietējo pašvaldību (prakses vietu nodrošināšana, absolventu iekārtošana darbā, piedalīšanās kvalifikācijas eksāmenu organizēšanā).

Nr. p. k.	Izglītības programma, specialitāte	Absolventu skaits pa specialitātēm	Strādā atbilstoši iegūtai kvalifikācijai	Strādā, bet citā specialitātē	Turpina mācības	Citi	Nav informācijas
1.							

6. nodaļas secinājumi

7. Sadarbība ar darba tirgu izglītības procesa un rezultātu nodrošināšanā, atgriezeniskās saites veidošana

Sadarbības mehānismi, rezultāti.

7. nodaļas secinājumi

8. Institucionālās un reģionālās attiecības

Sadarbība ar pašvaldībām, citu nozares institūciju pārstāvniecību.

- Mācību materiāli tehniskās bāzes pilnveidošana.

Nr. p. k.	Pasākums	Objekts (iekārta)	Finanses (Ls)	
			Valsts budžets, t.sk. pašu ieņēmumi	ES projektu līdzekļi u.c.
1.	Celtniecība			
2.	Remonts			
3.	Labiekārtošanas darbi			
4.	Materiāli tehniskā bāze			
		Kopā		

- Mācību un eksaminācijas centra darbības rezultāti (ja izglītības iestādē tāds pastāv).
- Sadarbība ar Nodarbinātības valsts dienestu, piedalīšanās bezdarbnieku profesionālajā apmācībā.

Izglītības programma	Mācību ilgums	Izglītojamo skaits

- Ziņas par nelaimes gadījumiem, valsts institūciju sastādītajiem aktiem.
- Izglītības iestādes noslēgtie līgumi par telpu un iekārtu īrēšanu.

Nr. p. k.	Juridiskā vai fiziskā persona	Līguma priekšmets	Izdevumi mēnesī (Ls)

- Izglītības iestādes noslēgtie līgumi par telpu izīrēšanu.

Nr. p. k.	Juridiskā vai fiziskā persona	Līguma priekšmets	Platība (m ²)	Ienākumi mēnesī (Ls)	Līguma apstiprināšanas datums IZM

8. nodaļas secinājumi

9. Starptautiskā sadarbība

Dalība starptautiskos projektos, starptautiska sertifikācija, u.c. rezultāti.

- Piedalīšanās Eiropas Savienības struktūrfondos un citos kopprojektos.

Nr. p. k.	Projekta nosaukums	Valsts	Projekta mērķis	Darbības laiks	Projektā iesaistīto dalībnieku skaits		Saņemtās tehniskās palīdzības apjoms	
					Izglītojamie	Pedagogi, darbinieki	Materiālais	Finansiālais
1.								

9. nodaļas secinājumi

10. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēma, tās pamatjomu izvērtējums

- Profesionālās izglītības iestādes kvalitātes vadības sistēmas apraksts;
- Izglītības iestādes darbības atbilstoši CAF sistēmas 9 kritērijiem izvērtējuma rezultāti (konkrēti paveiktais vērtējamā periodā);
- Iegūtais punktu skaits katrā pamatjomā;
- Secinājumi;
- Vājo pušu konstatācija, pasākumi to novēršanai.

10. nodaļas secinājumi

EKSPERTU KOMISIJAS ATZINUMS PAR PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDI

Profesionālās izglītības iestādes nosaukums:	

Profesionālās kvalifikācijas nosaukums		Profesionālās kvalifikācijas līmenis

Profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes novērtējums	Punkti
1. kritērijs. IZGLĪTĪBAS IESTĀDES VADĪŠANA	
Izglītības iestādes vizija, misija, mērķi	
Kvalitātes vadības un organizācijas sistēma	
Personāla dalība kvalitātes vērtēšanas procesā	
Sadarbība ar partneriem un darba devējiem	
2. kritērijs. IZGLĪTĪBAS IESTĀDES STRATĒGIJA UN PLĀNOŠANA	
Informācija par sadarbības partneru vajadzībām	
Iekšējo resursu izvērtējums	
Stratēģisko un operatīvo mērķu noteikšana	
Stratēģisko mērķu transformēšana, pārveidošana izglītības iestādes plānos un uzdevumos	
3. kritērijs. PERSONĀLA RESURSU VADĪBA	
Personāla resursu vadība atbilstoši stratēģijai	
Personāla kompetenču izmantošana un attīstība	
Regulāra personāla iesaiste sadarbībā	
4. kritērijs. PARTNERĪBA UN RESURSI	
Partneru identifikācija un sadarbības formu noteikšana	
Partneru iesaiste izglītības procesa vērtēšanā	
Iegūtās informācijas un zināšanu vadība, to pieejamības nodrošināšana darbiniekiem	
Izglītības iestādes finanšu pārvalde	
Jaunāko tehnoloģiju izmantošana izglītības iestādē	
Ēku, īpašumu un resursu pārvaldība	
5. kritērijs. PROCESA UN IZMAIŅU VADĪBA	
Izglītības procesa analīze (iesaistot iekšējos un ārējos partnerus)	
Izglītības kvalitātes vērtēšana (iesaistot iekšējos un ārējos partnerus)	
Izmaiņu procesa organizācija	

Profesionālās izglītības iestādes darbības kvalitātes novērtējums	Punkti
6. kritērijs. KLIENTU ORIENTĒTI REZULTĀTI	
Izglītības procesa kvalitāte (macīšana un macīšanās)	
Izglītojamo vajadzību nodrošināšana	
Izglītojamo sasniegumu vērtēšana	
Atbalsts izglītojamajiem	
Sadarbība ar vecākiem	
Klientu (izglītojamo, viņu vecāku, sociālo partneru) orientētu mērījumu indikatori (sūdzības, ieteikumi)	
7. kritērijs. DARBINIEKU APMIERINĀTĪBA	
Darbinieku motivācijas un apmierinātības pētījumi	
Darbinieku sasniegumu rezultātu izvērtējums	
8. kritērijs. SABIEDRĪBAS REZULTĀTI	
Izglītības iestādes ietekme uz sabiedrību	
Izglītības iestādes darbības ietekme uz vidi	
9. kritērijs. GALVENĀS DARBĪBAS REZULTĀTI	
Izglītības iestādes mērķu sasniegšana	
Finanšu rezultāti	
Kopējais punktu skaits:	

Priekšlikumi profesionālās izglītības iestādes darbības pilnveidei:

Ekspertu komisijas lēmums:

Ekspertu komisijas vadītājs:

Eksperti:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

(paraksts)

(vārds, uzvārds)

Pielikumā: Ekspertu atzinumi ___ eks. ___ lpp.

Vieta:

20 __. gada __. _____

Ekspertu komisijas atzinumu saņēmumu.
Profesionālās izglītības iestādes vadītājs:

paraksts

vārds, uzvārds

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU KVALITĀTES NODROŠINĀŠANAS UN NOVĒRTĒŠANAS METODIKAS APROBĀCIJA

PIRMAIS POSMS

2006. gada aprīlis – augusts.

Nacionālās programmas projekta "Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai" (turpmāk – metodika) Nr. 2005/0001/VPDI/ESF/PIAA/05/NP/3.2.6.1/0001/0001/0154 darba grupā KN (kvalitātes novērtēšana) veikta sākotnējā metodikas projekta aprobācija:

Sākotnējās aprobācijas mērķis bija noskaidrot profesionālās izglītības iestāžu vadītāju viedokli par izglītības iestāžu darbības nodrošināšanas un novērtēšanas kritēriju nozīmīgumu, izvēloties 33 kritērijus no spēkā esošajiem profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas kritērijiem (2005. gada 16. augusta MK Noteikumi Nr. 613 "Kārtība, kādā akreditē profesionālās izglītības programmas, izglītības iestādes un eksaminācijas centrus un atestē profesionālās izglītības mācību iestāžu vadītājus").

Aprobācijas gaitā veiktajā aptaujā secināts, ka iestāžu vadītāji par vissvarīgākajiem kritērijiem uzskata personāla lomu un kvalitātes vadības sistēmas nepieciešamību, ar to apstiprinot darba grupas ideju izstrādāt jaunu izglītības iestāžu kvalitātes vērtēšanas modeli, kurā vislielākā vērība pievērsta kvalitātes vadības sistēmai un sadarbībai ar partneriem (izglītojamie, personāls, darba devēji u.c.).

Optimālā kvalitātes vadības modeļa izvērtējums:

Darba grupas izstrādātā un piedāvātā optimālā kvalitātes vadības modeļa CAF (*Common Assessment Framework*) ar 9 kritērijiem un apakškritērijiem ticamības un validitātes izvērtējums pēc Kronbaha–Alfas metodes notika 80 profesionālās izglītības iestāžu vadītāju, pedagogu, sadarbības partneru vidū. Apkopoti respondentu ieteikumi un priekšlikumi, izveidots modeļa galīgais variants.

Kvalitātes vadības modeļa un metodikas varianta aprobācija:

Izvēloties CAF modeli par pamatu izglītības iestāžu iekšējās vērtēšanas (pašvērtējuma) veidošanai, metodikas aprobācija notika piecās Latvijas profesionālās izglītības iestādēs:

- Jelgavas Amatu skolā;
- Rīgas Doma kora skolā;
- Rēzeknes 14. arodvidusskolā;
- Valmieras Pārtikas ražotāju vidusskolā;
- Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas filiāles profesionālajā vidusskolā.

Izvērtējot piecu izglītības iestāžu pašvērtējumus, balstīti uz CAF modeļa pielietošanu, **secināts:**

1. Izglītības iestāžu darba grupas veiksmīgi sagatavojušas pašvērtējumu;
2. Izglītības iestāžu KN darba grupu kopējais darbs devis iespēju pilnveidot izstrādāto metodiku;
3. Izglītības iestādes atbalsta KN darba grupas ieteikumu veidot kvalitātes rokasgrāmatu;
4. Kopējā darba grupa iesaka veidot profesionālās izglītības iestāžu darbības kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodiku, kurā tiktu ietvertas profesionālo izglītību koordinējošo institūciju prasības un parametri mācību gada atskaišu veidošanā (piemēram, izglītojamo atskaitīšanas iemesli, pedagogu kvalifikācijas paaugstināšanas rezultāti, izglītojamo atbiruma %, darbs projektos, absolventu nodarbinātība u.c.).

Aprobācijas pirmā posma rezultātu analīze un ieteikumi:

Izglītības iestāžu un izglītības politiku veidojošo institūciju līmenī:

1. Profesionālās izglītības iestādēs jāveic kvalitātes vadības sistēmas ieviešana, darbā izmantojot procesu pieeju (rezultātu analīze un uzlabojumu plānošana).
2. Izstrādāt metodiku par absolventu darba gaitu izpēti ilgākā laika posmā.
3. Sadarboties ar sociāliem partneriem vienota nozares viedokļa formulēšanai, izzināt darba tirgus nepieciešamības un prasības.
4. Jāveido un jānosaka vienota profesionālās izglītības iestāžu darbības vērtēšanas metodika un starptautiski atpazīstami kvalitātes mērījumi.
5. Veidot vienotu ārējo ekspertu apmācības sistēmu un sertifikāciju.

Profesionālās izglītības iestāžu kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodikas 2. aprobācija

2007. gada jūnijā – jūlijā veikta metodikas aprobācija, izstrādājot ieteicamo variantu profesionālās izglītības iestādes pašvērtējumam. Aprobācijas grupas sastāvā strādāja profesionālās izglītības dažādu darbības virzienu speciālisti: Ilga Rākina, Linda Caune, Jana Pulkstene un Kristīne Tapiņa. Ekspertu grupas darba koordinatore – Inguna Ekmane.

Intensīvi un radoši strādājot, darbs paveikts aptuveni mēneša laikā. Pašvērtējuma veidošanai izvēlēta un modelēta profesionālās izglītības iestāde, kurā mācās 500 izglītojamie.

Pašvērtēšanas gaitā darba grupa modelēja vērtējumu, kā arī apsprieda un vienojās par profesionālās izglītības indikatoriem, kurus "it kā noteikuši" valsts profesionālās izglītības veidotāji, tāpat darba grupa modelēja prioritātes, kādas "it kā bijušas" vērtējamā periodā.

Profesionālās izglītības Augstākās vadības noteiktie (modelētie) indikatori:

1. Atbiruma procenta samazinājums no 14% uz 10%;
2. Sadarbības ar sadarbības partneriem mehānisma pilnveidošana;
3. Izglītojamo mācību iestādes apmeklētības līmeņa uzlabošana;
4. Kvalitātes vadības sistēmu ieviešana un pilnveidošana.

Profesionālās izglītības iestādes darbības pilnveidošanas prioritātes vērtējamā periodā:

1. Nodrošināt pedagoģu tālākizglītību;
2. Uzsākt KVS izveides procesu;
3. Organizēt pasākumus izglītojamo personību radošai un harmoniskai attīstībai;
4. Iesaistīties dažādos projektos profesionālās izglītības iestādes darbības pilnveidošanai;
5. Iesaistīt vecākus un sadarbības partnerus profesionālās izglītības iestādes padomes darbā;
6. Izstrādāt mērķtiecīgu un metodiski pamatotu materiāli tehniskā nodrošinājuma pilnveidošanas plānu.

Profesionālās izglītības iestāžu kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodikas ietvaros izstrādātajā pašvērtējuma struktūrā apvienoti Profesionālās izglītības un tālākizglītības departamenta iepriekšējā laika periodā lietotie gada atskaites dati un profesionālās izglītības iestādei ieteicamā pašvērtējuma struktūra, izvērtējumi, secinājumi un priekšlikumi nākošā darba perioda plānošanai.

Aprobācijas darba grupa diskutējusi un izvērtējusi piedāvāto pašvērtējuma struktūru, veikusi nelielas pamatotas izmaiņas tabulās un apkopojusi ekspertu priekšlikumus. Iepazīstoties ar ekspertu iesniegtajiem priekšlikumiem, jāsecina, ka grūtības, veicot aprobāciju, ir sagādājuši profesionālās izglītības iestādes mērķu un uzdevumu formulēšana, SVID analīzes veikšana.

Secinājums.

IZM Profesionālās izglītības un tālākizglītības departamentam, Profesionālās izglītības administrācijai būtu jārod iespēja organizēt kursus profesionālās izglītības iestāžu administrācijas pārstāvjiem šādos jautājumos:

- Profesionālās izglītības iestādes misijas, mērķu un uzdevumu noteikšana un definēšana;
- Profesionālās izglītības iestādes darba plāna veidošana;
- SVID analīze.

Lai profesionālās izglītības iestādes varētu veiksmīgāk organizēt un plānot savu darbību, nepieciešama vienotu mērķu un uzdevumu definēšana visām profesionālās izglītības iestādēm – IZM Profesionālās izglītības un tālākizglītības departamenta kompetence.

Nav vienotu prasību par to, kādiem dokumentiem bez obligātās dokumentācijas vēl ir jābūt izglītības iestādē, kā tiem jābūt noformētiem.

Pašvērtējuma gala variants papildināts ar darba grupas apkopotiem materiāliem par pašvērtējuma atsevišķo kritēriju atšifrējumu, izglītības iestādes gada darba plāna galvenajām ieteicamajām sadaļām un dažādām, profesionālās izglītības iestādes ikdienas darbā izmantotajām veidlapām. Aprobācijas grupa uzsver, ka izstrādātais modelētās izglītības iestādes pašvērtējuma variants ir tikai kā ieteikums, kurš konkretizējams, papildināms, pilnveidojams atbilstoši konkrētās izglītības iestādes darba virzieniem, izvirzītajām prioritātēm un paveiktā darba izvērtējumam. Lai nodrošinātu kvalitātes vadību profesionālās izglītības iestādē, jāpievērš nopietna uzmanība iekšējās kontroles jautājumiem par konkrēto gada uzdevumu un mērķu izpildi visa mācību gada laikā.

